

Uj koncentrációs tábor a láthatáron

A napokban érdektelen hírt közölt a napilapok utolsó oldalán egy Santiagoból származó jelentés, amely arról számol be, hogy a chilei rendőrség elfogatási parancsot adott ki egy Max Schmidt nevű német ellen, aki mezőgazdasági farmot tartott fenn Santiagó mellett és két, a farmról elmenekült alkalmazottat szerezett a farmot koncentrációs táborokért rendezték be.

Irta: Rössel Mordecháj

Ember pár nappal ezelőtt megszületett munkahelyükön és a legközelebbi rendőrség jelentést tett a Fara nevű, Santiagótól mintegy 300 kilométerre fekvő közepesen létező farmon uralkodó állapotokról.

A két „szőkevény”-t kihallgatás után beültették a kórházba, ahol súlyos állapotban voltak és különféle mérgekkel...

Nem tudom, voltak-e a „Beesület” nevű település tagjai között zsidók, avagy azok tagjai „ekkluzív” német telepek? De nem is érdekes. Érdekes csupán az a tény, hogy a lágernek rémje felbukkanhatott és hogy annak kezdeményezői és megvalósítói németek, akik a hitlerizmus bukása után szabadon élhettek Nyugat-Németországban, szervezetebe tömörülhettek, legálisan távozhattak onnan, letelepedhettek egy déliamerikai államban, ahol egy ártatlan farm letelepedésük meg és a fiatal házaspárak közvetlenül a fiatal éjszaka után elválasztották egymástól.

A „Beesület” nevű farmot pár évvel ezelőtt alakították meg bonni németek, akik letelepedési engedélyt kértek és kaptak a chilei kormánytól. A település szervezője és finanszírozója a „Szociális Magánmisszió” nevű német szervezet volt.

Miközben a vizsgálat folyik, a chilei rendőrség kérelemmel fordult a bonni kormányhoz, hogy vizsgálja ki a farm tagjainak politikai múltját és küldjön erről értesítést.

Erdhetetlen előttem, hogy ennek a hírek nem akadt kommentárja a héber sajtóban. A magam részéről, ami kor elolvastam a közleményt, végigfutott rajtam a hideg. A hír bizonyára minden szándékosan nélkül — a pusztulás és emlékezés napján került közlésre és annak olvasása közben képtelen voltam elvonatkoztatni magam bizonyos asszociációktól. Németek, orvosok, politikusok, koncentrációs tábor, alultápláltság, fegyverrel és stb. mind olyan fogalmak, amelyek meg kell, hogy remegtessek minden zsidó és igaz ember lelkét. Még tolnak a náci korszak gyilkosainak a bünperet, még nem száradnak fel a könnyek és a németek, az „HJ”, a „JG” németek már kezdik az újabb lágerok építését.

Izraeli „varázslat”

A múlt nyáron történt, hogy a Mágén Dávid Adom megbízásából három kórházi apólo dr. Harold Kórházi orvos vezetése alatt a nyugat-afrikai Nigériában járt abból a célból, hogy az ottani lakosság körében minél több embert elsősegély nyújtásra képezzen ki. A hárommillió lakosú, de mintegy millió négyzetkilométerre kiterjedő, déli dzsungellel teli ország lakói aránylag nagyon kevés orrossal rendelkeztek.

Ezért kérték a nigériai hatóságok az izraeli kormánytól, hogy különösen a távoli vidékeken orvos nélkül létező településekre embereket a kiképzésére ilyen elsősegélyt nyújtó oktatókat küldjön ki.

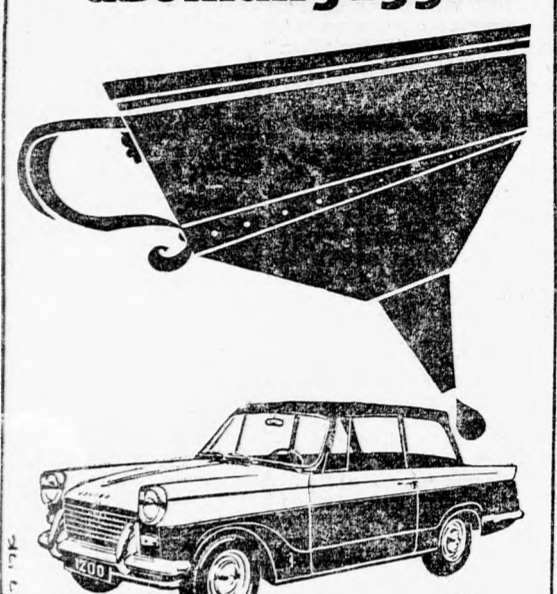
A kidőtségek emberei most elmentek, hogy a nigériai lakosság 95 százaléka analbetta. Ugyanakkor erősen hódolnak a régi babonáknak. Az afrikai varázslás és a ráolvasással gyógyító csodatorvos még mindig óriási konfuziót jelent az Európától jóval orrossal munkájának. Az ősi lakosság az izraeli kiküldötteknek is sok nehézséget okozott.

Mégis három hónap alatt több mint 2500 embert képeztek ki a dzsungel értelmesebbjeit közül az elsősegélyt nyújtásra. A kiképzésnek azért van nagy fontossága — és úgy látszik ezt az elmaradt lakosság is megértette, — mert egy esetleges sebesüléskor, vagy más hírtelen bajnál hosszú időbe telik, míg a beteget kórházba tudják szállítani.

A jelentésben az izraeli kiküldöttek elmondták azt is, hogy munkájukat a bennszülöttek közül nagyon sokan szintén varázslatnak és mágiának fogták fel. Különösen nagy csodálkozással és egyben elismeréssel adóztak az izraeliek munkájának, amelyekkel őket a szájból-zájból létező történet elmesélésére tanították. — Látszólag azonban rajtuk, hogy ezt az izraeli kiküldöttek valószínűleg csodálatos varázslatnak, mágiának tekintették.

MIÉRT PIRULTAK EL? — Egy apa elmondta a lányának, hogy az ő idejében a lányok még elpirultak. — Papa, gyorsan mond el, mit mondtál nekik. Mond én is elpirultok. (Paris Match)

A legnagyobb teljesítmény a legkevesebb üzemanyaggal

Triumph

CHEVRA JISRAELIT LEMOVILIM B. M.

Haifa, Hámánánu-u. 5. Tel. 53206
Tel-Aviv, Hámánánu-u. 62. Tel. 33882
Jeruzsálemi úgyirok: Jafa-ut. 8 m. t. d. Jafa-ut. 202. szám. Telefon: 22336

HOTEL "ORANIM"

CFAT, Kanaán-hegy B. tel.: 067-30461

Most van az ideje, hogy szabadságot az ideális idővel szállásban töltsd. Előszedez árakon, napi 23.- font, mindennel együtt.

Sávucra előzetes helyrejelést kérünk!

PHILCO Bendix AUTOMATIC

Famous for quality the world over

Bemutatók:

HAIFA Salon Herzl 2. egész héten a nap minden órájában	TEL-AVIV „KVISSON” Hágyud Hávi 29. egész héten, a nap minden órájában	CHOLON „AMADO” Sokolov-u. 65. minden szerdán.
---	---	---

KAPHATÓ KIZÁRÓLAG VILLAMOSSÁGI SZAKSZERVEZETEKBEN SZALLITÁS AZONNAL!

Az izraeli autógyártás jövője

Az utóbbi években — 1962 óta — egyre több Szuszita kocsi fut az izraeli kúszók, a vitathatatlanul elért az ideje, hogy a hazai autógyártás jövőjéről beszéljünk. Olyan autógyárról kell beszélni, amely minden tekintetben biztosított jelent a termelés növekvő szempontjából.

Annak idején az akkori miniszterelnök, Dávid Ben Gurion javasolta hogy létesítsék a gyárat egy olé-áramúban. Így vetették meg Tirát Hármakarmában az új létesítmény alapjait.

Irta: J. Subianszky

Az autógyártás jövője szempontjából minden szempontból nagy segítséget nyújtott a gyár.

A gyártási program állandó fejlődése azt mutatja, hogy joggal beszélhetünk a hazai autógyártás biztos jövőjéről. 1958-ban mindössze 50 kocsi gyártottunk, az 1970-ig évi 10 ezer autót gyártunk.

Gazdasági szempontból nagyjelentőségű, hogy tavaly már igen komoly üzleti eredményeket mutattunk fel és eljutottunk egy komoly társuláshoz is: az Autocars és az amerikai Leyland cég, a világ egyik legkomolyabb autós és autóbusszgyártó vállalatja, amely a Standard Triumph autógyár képviselője Izraelben.

Az autógyártás jövője szempontjából minden szempontból nagy segítséget nyújtott a gyár.

Az autógyártás jövője szempontjából minden szempontból nagy segítséget nyújtott a gyár.

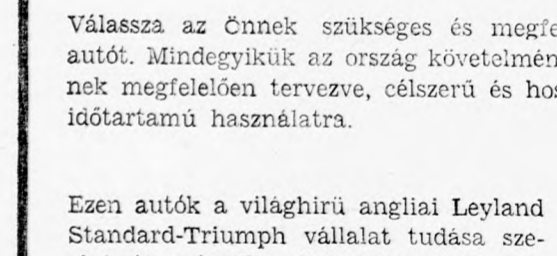
Az év autói!

Válassza az Önnek szükséges és megfelelő autót. Mindegyikük az ország követelményeinek megfelelően tervezve, célszerű és hosszú időtartamú használatra.

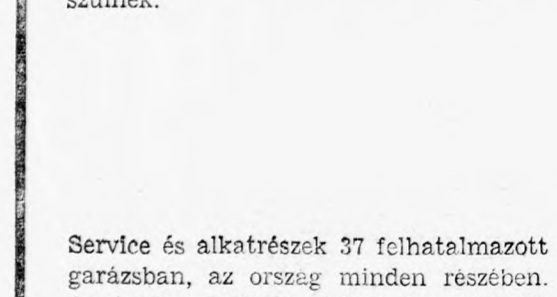
Ezen autók a világhírű angol Leyland Standard-Triumph vállalat tudása szerint és mérnöki ellenőrzése alatt készülnek.

Service és alkatrészek 37 felhatalmazott garázsban, az ország minden részében. Az árak a legkedvezőbbek és a vásárló nagy engedményt kap, miután az autót az országban állítják elő.

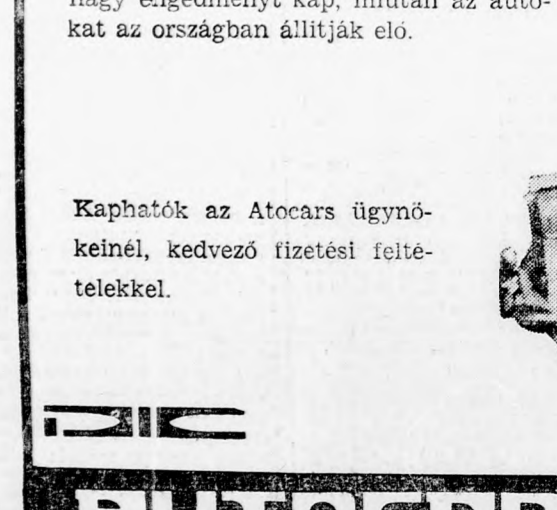
Kaphatók az Autocars ügynökeiél, kedvező fizetési feltételekkel.

CARMEL 12 10.498 IL.

SUSSITA STATION 10.647 IL.

SUSSITA VAN 12 9.400 IL.

AUTOCARS COMPANY LTD.

CARMEL 12 10.498 IL.

SUSSITA STATION 10.647 IL.

SUSSITA VAN 12 9.400 IL.

AUTOCARS COMPANY LTD.

Az autógyártás jövője szempontjából minden szempontból nagy segítséget nyújtott a gyár.

Az autógyártás jövője szempontjából minden szempontból nagy segítséget nyújtott a gyár.

Az autógyártás jövője szempontjából minden szempontból nagy segítséget nyújtott a gyár.

Az autógyártás jövője szempontjából minden szempontból nagy segítséget nyújtott a gyár.

Az autógyártás jövője szempontjából minden szempontból nagy segítséget nyújtott a gyár.

Az autógyártás jövője szempontjából minden szempontból nagy segítséget nyújtott a gyár.

Az autógyártás jövője szempontjából minden szempontból nagy segítséget nyújtott a gyár.

Az autógyártás jövője szempontjából minden szempontból nagy segítséget nyújtott a gyár.

Igy élünk Cur Salomban

Kezdetben vala a kényeszer. Akkor még nem állt mind a ház előtt autó, de még autóbussz is eléggé kikerült bennünket. Napjainkban persze már minden másféleképpen van. Autó-otó hátán, mindenki repülhet merre akar. A pénzek esték már nem kell belterjesni művelni, csak annak, akinek véletlenül még mindig nincs kocsija. Magára vessen, ha olyan ügyefogyott volt és nem lett azonnal kábilán, vagy hajózási szakértő, meg tán meg is öregedett egy klassz az évek folyamán. Tehát, akiknek nincs kocsija, az otthon ül, ha csak valamelyik jótét szomszéd fel nem veszi a kocsijára.

Amint mondtam, kezdetben vala kényeszer. Nem volt taccsura, legfeljebb csak terembura egy olyan szobában, amelynek táguló gumifalú voltak. Mert egy-egy pénzek este 20-25 vendég szorult be egy taccsura négyes méretű szobába. A gumifalú láthatóan tágtáltak. Mi még csak eltrétnék a szobákban, de a hangok kitértek ajtón, ablakon és aki nem volt magyaruk és elment házáink előtt, az remélten mekként, a profétákat hívta segítségül. Az illető szentelt meg volt gőzödt, hogy itt most gyilkosság készül, bárha a kés még nem villogott a kezdekben.

Ennek az újabb alkatrészeknek az országban való előállítására lehetőség van. A taccsura és a hátsó részére, amelyek külföldön haladnak.

Ezzel egyidejűleg szállítják a fog Triumph autókát Afrikába és Ázsiába. Erre már megszerzték a jogokat a Triumph gyártól.

A legközelebbi cél, amelyet az Autocars maga elé tűzött az a termelési kapacitás és a készlet fenntartása, amely az állami szociális szemponttal együtt, amelyet a bérék és a biológiai feltételek állandó emelkedése jelent.

Autók előállítás Izraelben, — éppen úgy, mint az általános ipari termelés — megköveteli a termelési állandó feltételek biztosítását. A bér, mint állandóan emelkedő tényező, megköveteli a fokozott termelékenységét és a készlet fenntartását, hogy kivegyék a részüket a kormány erőfeszítéseiből, amelyek a gazdasági helyzet megszilárdítására irányulnak.

Meggyőződésünk, hogy a termelés növekedésével fel tudjuk szívni a bérnövekedéseket és a helyi termékek árának emelkedését.

A kormánytól azt kérjük, hogy véde meg termékeinket a behozattal szemben azáltal, hogy a kiderítendő állandóan előkészít, hogy biztosítsa terveink kivitelezését, amelyek jó autók gyártására, elérhető árakon, amely biztosítja a munkát, a fokozott termelést a helyi piac és az export számára.

„Könyvek Hete”

2500 könyvet 50 százalékos engedménnyel árusítanak a sátrakban

Vasárnap, lát-bámeron nyílik meg a héber könyv hete, amelynek keretében a nagyközönség 25 különböző pontján mintegy 2500-2500 különböző könyvet 50-25 százalékos kedvezménnyel vásárolhat a héber könyvekkel.

A könyvkiadók egyesületének elnöke, Náchum Ezerstein üdvözlötte az ideán rendezendő héber könyv hetét, amely 25 különböző pontján a héber könyvkiadók által kiadott könyveket mutatja be. A könyvkiadók egyesületének elnöke, Náchum Ezerstein üdvözlötte az ideán rendezendő héber könyv hetét, amely 25 különböző pontján a héber könyvkiadók által kiadott könyveket mutatja be.

A könyvkiadók egyesületének elnöke, Náchum Ezerstein üdvözlötte az ideán rendezendő héber könyv hetét, amely 25 különböző pontján a héber könyvkiadók által kiadott könyveket mutatja be.

A könyvkiadók egyesületének elnöke, Náchum Ezerstein üdvözlötte az ideán rendezendő héber könyv hetét, amely 25 különböző pontján a héber könyvkiadók által kiadott könyveket mutatja be.

1966 MÁJUS 6.

ד' אייר תשכ"ו

Akkói levél

Evek során át arról panaszkodtunk, hogy távol van a vasútállomás a várostól és végül mit tesz a jó Isten az ő követői által, Amidár, Wolfsohn, Rasso, stb.? A város kinyúlott egészen a tó felé, a tó felé. Csak most kezdem megérteni a Talmud mondását: Erec Jiszráel hasonlít a szarvas bőréhez — nyúlik.

Valaha tehát lejárt Akkón az ember a lábát, amíg az állomásig jutott, most meg percek alatt ott vagyunk. Ha fűtül a vonat a bejárónál és a Wolfsohnól jól neki iramodik az ember, még utól is éri és utazhat vele Haifáig, Tel-Avivig, vagy akár Jeruzsálemig, Dimonáig, jövőre, úgy lehet — Ejlátig.

Még nem is olyan régen 2-3 utas lézengett a vasútállomáson, ma meg megszereződött a számuk és ez a szám csak szaporodni fog, ha a Wolfsohn-sikun teljesen felépül és maradéktalanul benépesedik.

Ha idegen Akkóra kerül, az első benyomása nem lehet valami kellemes rólunk. Egyetlen útjelzőre, útbaigazítóra se talál a városban, csak éppen arra, hogy hogyan jutunk a bét-hámispáthoz, mintha bizony csupa betörő, csekkhamisító lakná ezt a különben békés természetű, egyenes utakon járó várost.

Nem vét itt senki még a legyenne sem, legfeljebb a tisztaság ellen. Pedig a város vezetősége, az új polgármester, Klein alpolgármester segítségével derekasan harcol a tisztatlanság ellen. A napokban még bizottság is alakult, amely bejárja a város utcáit, tereit, házait és díjat oszt ki a legtisztábbak között. Nem irigylem a bizottság tagjait, nehéz feladatuk lesz. Egy papírgyár jól járna vele, ha az utcákon heverő és a szélben keringő papírdarabokat, újságcafatokat naponta összegyűjtené. De itt újra hangsúlyozom, hogy a város vezetősége megteszi a magáét, naponta separteti a fűtőutakat, de hiába, ha a lakosság zömében nincs meg a legcsekélyebb megértés, a leghalványabb érzék a tisztaság iránt.

Az újonnan épült házak köré az építő vállalatok díszes kerteket, parkokat, virágágyakat csinálnak, amelyek virágokkal, bokrokkal, fákkal ültetnek be, de ezek az ültetvények csak nagyritkán cseperednek fel, még zsenge korukban a gyerekek lábainak martalékává válnak. A házak jóformán még fel se épülnek, a suhanók már sárgyúval fröcskendezik tele falaikat.

De a legszomorúbb a dolgokban, hogy a felnőtteknek, ha látják, egy szavuk sincs ellene. Már hogy is volna?! Hiszen a szülő maga is kidobja az ablakon keresztül a lehámozott narancs héját a háza előtt húzódo díszkertbe, virágágyasba, sőt gyakran még az elhasznált cipő is oda kerül.

Ezért van Akkón pánik-szerű menekülés sikunról-sikunra, az emberek futnak egymás elől, az meg, akitől fut — utána. És a végén újra egymás mellé kerülnek. A piszkos követi őket.

A város szépen szaporodik, de ugyanakkor van apadás is. Azok, akik többszöri sikunváltogatás után is azt tapasztalják, hogy cseberből vederbe estek, hogy a narancshéj, a tyúktoll, a szenny és piszkos utánuk megy, azok

végso kétségbeesésükben elhagyják a várost és a tiszta Haifára, vagy a ragyogó Náháriára költözködnek. Sok olyan magas tisztviselőt, orvost, ügyvédet ismerek, akik nem sajnálják a háromnegyedórás haifai, vagy a néhányórás utat napjában kétszer, sőt többször is megtenni, hogy emberségesebb körülmények között éljenek.

De hogyan lehetne ezt megakadályozni, hogyan lehetne ezen segíteni? — kérdeik mohón akkói olvasóink. Könnyen. Csak néhány rendőrkellene álljon a város vezélyesebb pontjain. Ez nem e sorok világrengető találmánya. Így volt ez és így van ez a világ minden táján, Londonban, Párizsban, Amsterdamban és Királyhelmeceken is. Csak a munkácsi nem. Mert Zempléncsén vasárnap reggel János gazda, vagy Zsófi néni az utca egyik oldalát, Erzi néni, meg vagy Estván bácsi az utca másik oldalát szépen felsepérték a portájuk előtt, hogy az udvarról ne is szólják.

Erre nem kötelezte János bácsit, vagy Zsófi néni senki, de ezt már így örökölték az apjuktól, anyjuktól, nagypapjuktól, egészen ezer esztendőig visszamenőleg.

De nem is igen került az utcára szemét hétköznap se, legfeljebb az, amit a szénás-, vagy szalmás-szekerek futtukban akaratlanul elhullajtottak, de Rákhel néni, vagy Károly bácsi annak is épiesen utánahajolt és vitte a trágyadombra. Békéscsabán, meg Nagylakon a tótok még a háznak a frontját is lecsuktakolták, mert olajjal volt festve. Ezt a csutakolást saját szememmel láttam.

„A gyepre, a vetésre lépni tilos!” Ezt Európában a Miatyánkkal és — lehávdül — a Majdi áni-val szívtuk magunkba. Nem is emlékszem olyan esetre, hogy magyar, vagy zsidó vétett volna ellene. A Sikun Chiszáchont tessék megnézni (nem akarom azt írni, hogy Wolfsohn) a plántálás másnapján és a gyalogösvényt, amelyet a gyenge palántákon keresztül vágtak, pedig ott van a körülvette húzódo nagyszerű széles járda, de azt a kutya se használja.

Nem tudom, az ország többi városában milyen rend uralkodik a Kupát Cholimok előcsarnokaiban, ahol a pácienseknek, a torokat osztogatják, de Akkón a városi Kupát Cholimban hajmerezett. Olyan a kiabálás, veszekedés, taszigálás, hogy a jobb izlésű ember inkább szenved, mintsem hogy ezeknek az embertelen inzultusoknak kitégye magát. Pedig könnyen lehetne rajta segíteni, csak egy vaskoriát kellene hozzá, amint azt az Egged-állomásokon látjuk, ami megtanítaná a rendet nem ismerőket, hogy a Kupát Cholimba gyógyulást megyünk keresni, nem pedig hátbavágásokat, vagy idegbajt szerezni.

A posta igazgatójához is volna nekünk, új Wolfsohn-lakóknak, egy alázatos kérésünk. Ha már a Cáfonnal közösen postagőnyökséget nem kaphatunk, legalább egy postáldával tiszteljenek meg bennünket, olyannal, amelyet az utca vásott ifjai a falról le nem rombolhatnak. Ha a taxiállomás elkérett, amely csak másfél percnyire van a főpostától, úgy véljük, nekünk is dukál.

De ha már a kéréseknél tartunk, hadd szálljon tiszteltetéses kérésünk a polgármester úrhoz is. Városunk

Fény az örök éjszakában:

NATANJÁN FELÉPÜLT az Izraeli Vakok Központi Kulturháza

Több mint másfél évtized után végre méltó otthont kapott az ország egyik legfontosabb szociális intézménye, az Izraeli Vakok Központi Kulturháza. A Natanján felépült és nemrégiben felavatott Kulturház elődjét, a Vakok Központi Könyvtárát, vak ember alapította: a németországi származású, de már hosszabb ideje Hollandiában élő dr. Kohn Ludwig, aki ma 86 éves.

Dr. Kohn vaknak született, hallatlan szorgalommal és kitartással jogi és filozófiai doktorátust szerzett. Minden eszközt megragad, hogy szerencsétlen munkosainak helyzetét megkönnyítse. Még ma, ilyen előrehaladott korban is utazik, előadásokat tart a vakok helyzetéről.

* Irta: Laer József *

Izraelbe az ország függetlenségének kikiáltását követő évben látogatott el először. Natanján, ahol számos ismerőse, barátja él, 1948-ban járt. Baráti körben felvetette a vakok könyvtára alapításának tervét és azonnal nagyobb összeget

ajánlott fel a terv megvalósítására. Ugyanakkor ellátogatott a helyi más izraeli városokban lakó ismerőseihez, emberbarátokhoz. Az ezektől szerzett adományokból, valamint az általa felajánlott összegből vetették meg a vakok könyvtárának alapját.

Segíts a sötétséget megvilágítani!

Kezdetben jelenlegi igazgatójének, dr. Chájá Böhmnek, a magánlakásán működött a könyvtár — igen szerény keretek között. Utána a Bét Cháluot helyiségének részlegén kapott ideiglenes otthont, amely igen hamar

szintén elégtelenné bizonyult. Innen a Ráv Kuk utca 71 szám alá költöztek, ami szintén csak szükségmegoldás volt.

— Hamarosan megmutakozott, hogy a könyvtár túlnötte kereteit és képtelen megoldani feladatát — mondja dr. Chájá Böhm igazgató. — A népjóléti minisztériummal folytatott tárgyalásaink után nekikezdünk egy minden tekintetben megfelelő központi kultúrotthon megvalósításához.

Natanja a város központjában lévő, ám mégis csendes helyen, a Hisztadrut utcában ajánlott fel ingyen telket a megépítendő kultúrközpont számára. A népjóléti minisztérium, a Bné Brit Világszervezet és más testületek 80 ezer fonttal, magánosok 60 ezer fonttal járultak az új kultúrközpont felépítéséhez.

Számos külföldi, — testületek és magánosok egyaránt, — jelentékeny módon hozzájárultak az építkezés és a kultúrközpont felszerelésének költségeihez. Így a Colmar-i (Franciaország) „Aide aux aveugles Israéliens” egyesület 10 ezer francia frankkal, dr. A. Freydmann genfi emberbarát 15 ezer fonttal, a bázeli „Hilfe für Blinde in Israel” egyesület Braille-rendszerű írógépekkel, az „American Foundation for Overseas Blind” különböző felszer-

léssel járultak hozzá a kultúrközpont megteremtéséhez. Hadd említsen meg Natanja jelenlegi polgármesterét, Mose Sakéd-ot, aki mind a multban, mind a jelenben, anyagi hozzájárulásán kívül sem időt, sem erőfeszítést nem kimélt, a kultúrközpont építési és kivitelezési munkálatainak irányításában — hangsúlyozza dr. Böhm igazgató.

Minimális költséggel

Mint említettük, Natanja városa ingyen-teleket adományozott. A 150 négyzetméter nagyságú telken építették fel a 3 emeletes kultúrközpontot, amelynek költségei csupán 140 ezer fontot emésztettek fel.

A művészi kivitelű bejáraton át a mely földszinten lévő olvasóterembe jut a látogató. A mellette lévő terem klubhelyiség céljait szolgálja. Ugyanitt helyezték a tantermeket is, ahol a vakok a Braille-írást, valamint a héber nyelvet tanulják. Mellette a kellék-szoba húzódo, amelybe a különböző különleges írópapírt, szerszámokat és egyéb, a vakok oktatásához nélkülözhetetlen kellékeket rakározzák.

Az első emeleten van a tulajdonképpeni főbejárat, a tudakozó iroda, a tágas hall, valamint a fogadóterem, amelyet ottlétem alkalmával is számos külföldi látogató keresett fel. A fogadóterem mellett helyezték el a könyvtárt, amelyet a mennyezetig megtöltöttek a Braille-rendszerű könyvek.

A második emeleten van a „talking-book library”, amelyet tulajdonképpen lemeztárnak nevezhetnénk.

Emellett kapott helyet a kultúrközpont oktatási részlegének két helyisége, amelyben részint a különböző fokozatú tanulmányokat végző vakok nyerne tanulmányi nyelvekkel összefüggő felvilágosítást, részint pedig a vakok házi-oktatóit, magántanárait képezik ki.

Nyolcezer kötetes könyvtár

— Több, mint 8000 kötet könyv van könyvtárunkban — mondja Eszter Roth, a kultúrház főkönyvtárosa. — Ebből mintegy 7000 ivrit nyelvű, a többi angol, francia, német és spanyol.

A könyveket a párizsi Vakok Intézete egykori vak tanárának, Louis Braille-nak, a Braille-módszer feltalálójának betűivel nyomatták. Braille előtt már évszázadokon keresztül kísérleteztek azzal, azza, hogy a vakok számára tapintás által „olvashatóvá” vált írásmódot találjanak fel. A spanyol Francesco Lucas fába metszett betűt, a német Weisenburg tökéletesítette. A vakok számára írt első könyvet 1827-ben nyomták ki James Gall-nak az abécé háromszögletű változataira módosított betűivel. Két évre rá Braille feltalálja a pontozott-vak-írást és ettől kezdve, mintegy a tizedére csökkent, a vakok számára írt könyvek terjedelme. Az illionis-i Frank Hall 1893-ban feltalálja a vakok számára készült szedőgépet és gyorsajátót.

— A legnagyobb nehézséget ma is a terjedelem

okozza — mondja Eszter Roth. — Átlag három kötetben fér el egy könyv. Az Exodus például 16 kötetet tölt meg.

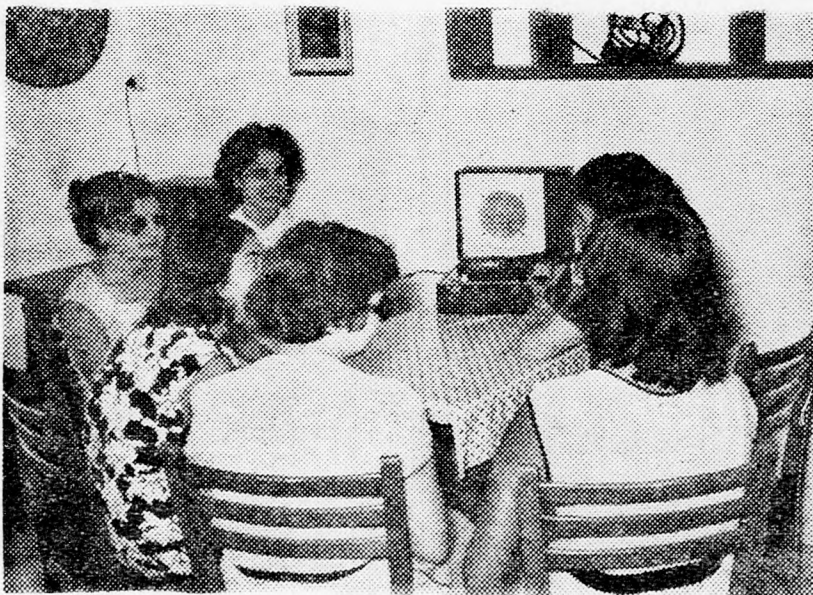
A klasszikus írók művei mellett a mai írók alkotásai is megtalálhatók a könyvtár polcain. A héber irodalom kiemelkedő alkotásai mellett ott sorakoznak Tolsztoj, Dosztojevszkij, Steinbeck, Stepan Zweig, Werfel és Thomas Mann művei.

— Milyen könyveket olvasnak leginkább?

— Teljesen egyéni ízléstől függ. Mint különlegességet említem meg, hogy a könyvtár látogatóinak jelentős része kér verseket, lírai műveket.

A beszélő könyvtár

A Braille-módszerrel nyomtatott könyvekben kívül rendkívül közkeveltségnek örvendő az úgynevezett „beszélő-könyvtár”, ahol tape-record módszerrel hangszalagon rögzítve őrzik a különböző műveket és kölcsönzik a tagoknak. Bár ez a (Folytatás a 6-ik oldalon)

Vakok hanglemmez-felolvasást hallgatnak

Vak egyetemi hallgató hanglemmez segítségével készül vizsgáira

gyöngyének, a Wolfsohn-eléréséhez csupán csak egy szerény aszfaltírozott gyalogjáró hiányzik, ami a városba vezessen. Mert az, amelyik van, csak arra való, hogy az ember cipőjének a talpát leszedje. Tudok a sikun stájmiban egy utcikát (a nevére nem emlékszem, talán nincs is neve, olyan icike-picike) és mégis két járdája van, egy jobboldali és egy baloldali. Mi megelégednénk egygyel is. Akár a kvis jobboldalán, akár a baloldalon.

Mi, wolfohnbeliek megérdemeljük ezt. A sikununk avatása alkalmával a polgármester úr arra kért bennünket a helyi sajtóban, hogy az avatás napján ne aggassuk ki az ágyamunkat az ablakban, mert Londonban nem ismerik a mi szép szokásainkat. És mi sóztogadtunk. Kirját Wolfsohnban egy fiarongy se lógott reggeltől-estig az ablakokban.

Csak a Cáfon volt kivétel, de értük mi nem vállaltunk

felelősséget. Különösen az egyik ablakban figyeltem meg egy halvány és egy tűzpiros pettyes lepedőt, amint a szél pajkosan lengett. Az ünnepséggel egyetel az egyik angol úr odafordult a másikhoz: No, nézd, nem is tudtam, hogy az újonnan alakult államoknak Akkón is van konzulátusuk. — Az angliusz zászlónak vélte a halványpiros és tűzpiros pettyes lepedőt, amely a szélben lengedezett.

Mindezek után azonban reméljük, hogy Akkó a felsorolt gyermekbetegségeket hamarosan ki fogja heverni, hiszen maholnap a nagyvárosok sorába lép. Ha vannak in ma még fogyatékosokkal, azt el kell ismerni, hogy a tengerparti strandjával vetekszik az ország minden fűrdőhelyével és szépségéért az akkói festői öbölben az ország minden lakójának melegen ajánljuk. Ugy értesülünk, hogy közelében modern vendéglő és szálloda is nyílik.

Löwenkopf Kálmán

A kétarcú Germánia

A KONFLIKTUS

Írta: Plesz Artur

(„Azok, akik a felület alá hatolnak, megismerik a bűnösök igazi arcát”.
Wilde.)

Dr. Eleonora Sterling egyetemi magántanár, a frankfurti egyetem politikai fakultásának tanársegédje, 1956-ban könyvet írt a mai antiszemitizmusról „Er ist so wie Du” (Olyan, mint Te) címen. A könyv az egyik német közvéleménykutató intézet jelentésére volt alapozva, mely 1952 óta évről-évre kérdést intéz a németekhez: „Véleménye szerint jobb lenne, ha Németországban nem élnek zsidók. 1956-ban ez a vélemény százalékarányban 29-re, 1963-ban 18 százalékra süllyedt, 1959-ben egy másik körkérésre a felnőtt lakosság 44 százaléka azt válaszolta, hogy elképzelhetetlenek tartja, hogy „antiszemitá”-programot kormány kerülnék uralomra. A közvélemény kutatók ebből arra a következtetésre jutottak,

Irta: Alex May

nem aktuális”. A kutatók kis csoportjának „provokatív kérdésekkel” sikerült keresztültörni ezt a védővonalat és meglepő eredményre jutottak: a kérdezettek 29 százaléka antiszemita, 39 százaléka zsidógyűlölő, 25 százaléka közömbös és csak 7 százalék támogatott pozitív zsidóbarátokat.

Az intézet a negatív válaszokat természetesen nem emeli ki, csak a pozitívokat, ezért jelennek meg az újságok hasábjain kövér címbetűvel ellátott cikkek: „Tünetesen az antiszemitizmus”. (Aminek ellentmond a horogkeresztet mázolósa és a sürrin előforduló temetőgyalások. A múlt hónapban dr. Vogel, München főpolgármestere sajtókonferenciát hívott össze és az újságírókat elvezette a Thalkirchen Strassei régi zsidótemetőhöz, ahol

segítő országok egy „jóindulatú, szavahihető” Németországgal barátkoznak. A következőket magától adódik: a propagált filozofizmusnak nagyon kevés közből a zsidósághoz, inkább államérdek és külpolitikai fogás.

Ennek a „kétarcú” politikának legpregnansabb példája volt látható 1960-ban, a kölni templomgyalás alkalmából. A „Frankfurter Allgemeine Zeitung” kiadója, Karl Korn, élesen elítélte a „kilengést” és támadást intézett a háttérben meghúzódó antiszemitá uszítók ellen. Másnap a Kölnben megjelenő „Deutsche Zeitung” főszerkesztője, dr. Hans Hellwig kétségbevitte Korn jogát, hogy kritikát gyakoroljon és közölte az 1940-ban a „Das Reich”-ben — Goebbels hetilapjában — megjelent film-

demokraták kívánják. A többi pártok a demokráciára való hivatkozással húzódoznak ettől a lépéstől.

A Münchenben megjelenő, nyíltan antiszemita „Deutsche Soldatenzeitung und National Zeitung” a bonni gazdasági tárgyalások előtt egészségügyi cikkben azt bizonyította, hogy Izrael a „hatmillió meggyilkolt zsidó hazug legendájával” akarja Németországot kölcsön adására kényszeríteni. Ez az arcátlan támadás annyira felháborította a Németországban élő zsidókat, hogy a berlini Auschwitz kiállítás meg-hosszabbították és sárga csillaggal a mellükön álltak a „National Zeitung” bekeretezett példányával, nemcsak a kiállítás bejáratánál, hanem a város legforgalmasabb helyein is.

Ez az újság, mely 1961-ben még csak 150 ezer példányban jelent meg, ma félmillió eladott példánnyal dicsekszik.

Talán ez az oka, hogy a németek vonakodnak a gazdasági segélynyújtásban és kibúvót keresnek morális kötelességük alól. Az egészben csak az a szomorú, hogy mi odaállunk alkudozni ver-
lők.

Most már csökkentett éberséggel figyelem az ellenség hadállását, mert az Európa-Afrika konfliktus után a jelek szerint, hamarosan felreppennek a békegalambok.

A casus bellit, a lakás mellett álló és a szétbontás szebb jövőjét váró üres láda szolgáltatta. Nevezett rozoga tárgy tulajdonjoga az Európa-fél birtokában volt, míg annak végső hovatartozását az Afrika-fél kétségbevitte, mi több: a nemzetközi jog teljes subvencióval egyszerűen magának vindikálta.

Mig az érdekek összefüggése csupán elvi síkon mozgott, egy taktikai egyezmény-féle talán még enyhíthetett volna a viszállyon. Sajnos, az Afrika-fél azonban váratlanul támadásba lendült. Jegyzék, ultimátum, vagy demars mellőzésével a konfliktus tárgyát egy cham szinos délután egyszerűen elorozta. Páratlan nyugalmat és természetességgel görgött a maga hadtápvonalai felé.

Es most némi ismertetőt az agresszorról. Jozsefnak hívják, mindössze hat éves, a szokottnál is elevebb narokkói fiúcska. Arcoeskája

angyalian szép, Murillo festett ilyen angyal-arcoakat és olyan csintalan, mint valami ördögfióka.

A már kész tények elé állított Európa-fél, egyebek híján, a sikun harmademeleti lakása ablakából csak érveit sorakoztathatta hadrendbe:

— Má jés Jozsef? Mi van, mit művelsz, ki engedte meg?
— Ani lokéach! — válaszolta az Afrika — fél, száraz tárgyilagossággal.
— Mi az, hogy viszed? Hát tied ez a láda?
— Ha elviszem, az enyém lesz — kacagott csúfondósan Murilló angyalmodellje.
— De nem oda Afrika, kis öreg! A láda a helyén marad, mert az enyém!

— Csak volt — vágott vissza Jozsef, miközben bevetette egyezmény konvencionális fegyverét, amely nyelvek öltögetésében nyilvánult meg.

Ennek fele sem tréfa! Az Afrika-fél már a kvisen társítgátta a ládát, amelynek rozszant bordái panaszosan ropognak. Az Európa-fél most történelmi öregségét meghazudtolva, harmasával vette a lépcsőket lefelé. Bekerítő céllal az úttest jobbszárnyára álcázta támadását, hogy a baloldalon lecsapjon.

Mint azt katonai szakértők megállapították, ilyen hadmozdulattal verték tönkre Tobrukna a szövetségesek a náci haderőt. Ezzel szemben Jozsef fenekére semmilyen csapás nem volt mérhető, mert a hangnál sebesebben eliramlott. És a vad vágásban bőszen kiáltotta vissza az Európa-fél felé:

— Gánáv! Gánáv!
Erthető és világos: megfosztották a vélt hadijogtól és zsákmanytól. Másnap már némileg deffenzívából operált, illő és ésszerű távolságból szórta az ellenségre a hizelgőnek valóban nem mondható jelzőket.

Valljuk be, részben ennek hatása is közbenjártszott, hogy az Európa-fél napok múltán revidálta álláspontját. Másrészt a békés egymásmellettélés elve áldozathozatalt követel a belligrans hajlamu felek között. Ilyen óhajoktól áthatva történt a felajánlás:

— Jozsef, meggondoltam magam, mégis elviheted a ládát.

A fiúcska nem békült, hanem morcosan válaszolt:

— Csak tartsd meg!
A hidegháborús hangulat még jó ideig tartott. A rozszant láda időközben virágállványvá nemesült, amit a szemben lévő sikun ablakából a kis ellenség ádáz pillantásokkal és megfelelő értékeléssel fogadott.

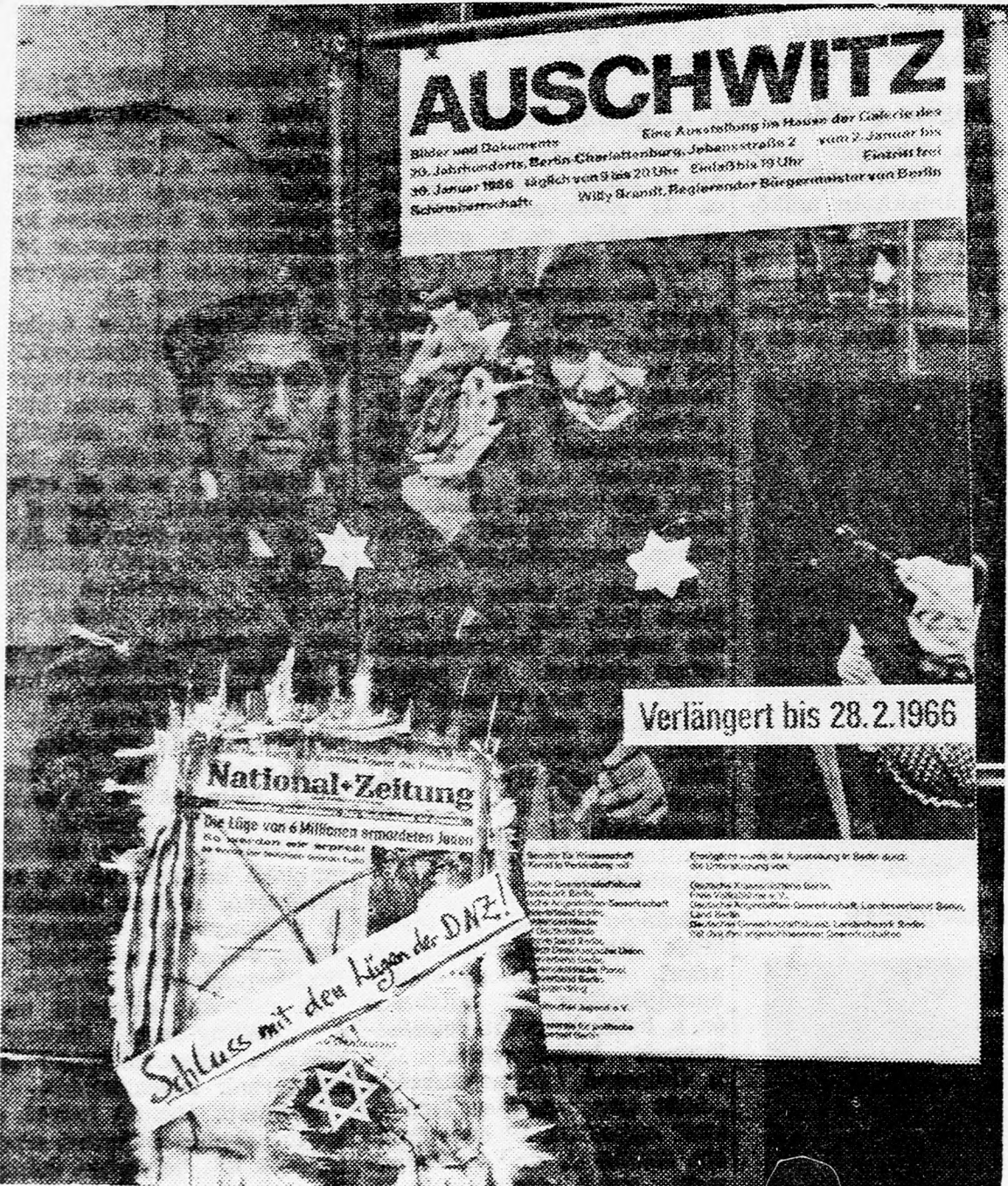
Ki tudja hova fajult volna a konfliktus, ha az édes-ségek államfője, a makoletes, nem siet segítő készséggel az ügy rendezésére. Tanácsa alapján egy rúd csokoládé került elő az arzenálból, amely bár enyhített a helyzetet, de korántsem hozta meg a várt eredményt. Mert Jozsef elvei teljes fenn-tartásával elfogadta a nyál-lánságot, de azonnalt elszaladt és az útról kiáltotta viszsza:

— Gánáv! Gánáv!
Kétségtelenné vált, hogy a béke műve nagyobb áldozatokat kíván. A makoletes-tel történt kerekasztal-konferencia után, üveggyölkök, kapszlis pisztoly, sőt egy kis aranyozott dob is átvándorolt a demarkációs vonal túlsó oldalára.

Azóta csend honol a senki földjén. A csend fogalmát természetesen relative kell érteni, mert a dobergéstől azóta senki sem hajthatja délutáni álomra fejét.

Lehet és egészen valószínű, hogy ebből csak újra konfliktus támad. A jelek szerint azonban ez már a szülők között fog kirobbanni, amely nek során az Európa-fél a jóindulatu semlegesség álláspontjára helyezkedhet.

Mert hát furcsa bogár ám az a békegalamb és agyafúrt dolog a politika!...

A berlini Auschwitz-kiállítás, amely a neo-nácizmus elleni tüntetésé változott

hogy az antiszemitizmus „kihalóban” van. Ezt nagy hirtelenséggel nyilvánosságra is hozták és a közvélemény megelégedéssel fogadta.

Ennek a jelentésnek alapvető hibája, hogy nem tudományos alapossággal készült és ezért elferdíti az igazságot. Azon igyekezetünkben, hogy megbizonyítsuk az antiszemitizmus „csökkenését”, megelégedtek felületes feleletekkel.

A Frankfurti Szociálkutató Intézet most megerősíti ezt a feltevést. A frankfurti intézet abból a feltevésből indul ki, hogy Németországban az antiszemitizmus nem lesz többé egyetlen kormány részéről sem „hivatalos” program, sem „társadalmi probléma”, mert az antiszemitizmus hirdetése a multra való tekintettel egyenlő a gyilkosságra való uszítással. Ezért kétirányú kutatást indítottak, egy „nyilvános” és egy „titkos”. Amit a nyilvános kérdésekre feleltek, arra nem lehet támaszkodni, mert a baráti körökben adott válaszok egész mást bizonyítanak. A nyilvánosan kérték 88 százaléka kitérő választ adott: „Nem tudunk semmiről”, „Hagyjanak már minket békében ezekkel a dolgokkal”, vagy „Ez a probléma már

ismeretlen tettesek negyven sirkövet kidöntöttek és összetörték. A régi zsidó temetőt 1815-ben alapították. A temetőt a náci fel akarták számolni és az egyes sirköveket elárverezni. Ezeket olajfesztekkel jelölték meg. Eladásra nem került sor, de a megjelölést még mindig látni lehet. Schreiber rendőrpáncsok szerint huligánok követték el a temetőgyalászt, viszont Hendrik van Damm, a németországi zsidók központi bizottságának főtákará úgy nyilatkozott: „Nem véletlen, hogy ilyen események történnek, amikor antiszemita propaganda-füzeteket árulnak az újságkioszkokban.”)

Felmerül a kérdés: Miért akarja Németország ilyen apodiktikusban bizonyítani, hogy az antiszemitizmus nem játszik többé szerepet polgári életében és toleránsak a másvallásúakkal, vagy a másképp gondolkodókkal szemben? Miért hangoztatja, hogy a demokrácia és a humanizmus olyan mély gyökeret vert, melyet nem lehet többé kiirtani?

A válasz kézenfekvő: Németország politikailag és katonailag függő viszonyban van a nyugati világtól, mely bizalmatlan a náciultú országgal szemben s ezért állandóan bizonyítani kívánja, hogy szakított a múlttal s a

kritikáját a „Jud Süß” című uszító filmről, melyben Korn a többek között ezt írta: „Ez a filmremekmű bizonyítja a legjobban, hogy a zsidók kitelepítésével a német nép megoldotta a saját országában a zsidókérdést.”

1965-ben a szélsőjobboldali elemek mindjobban megerősödtek és pártjuk, a „Nemzeti Demokrata Párt” komoly sikereket ért el. Aki azt hiszi, hogy ez a párt csak a volt náci gyűjtőpártja, az téved. A statisztikai adatok szerint a „Nemzeti Demokrata Párt” gyűléseinek publikuma „a népesség minden osztályát képviseli, öregeket és fiatalokat, gazdagokat és szegényeket, egyetemet végzetteket és műveletleneket. A szónokok sikereket érnek el, ha nemzeti szocialista szövegeket hangoztatnak és arról beszélnek, hogy a német népek nem kell szegyenek a múlt miatt, ezért félő, hogy a többi pártokban családok gyűjtőpártja lesz — ami hatalmas veszélyt jelentene a fiatal német demokráciára.”

Az 1966-ban lefolyt községi választások bebizonyították, hogy a statisztikusok ez alkalommal nem kerdőzték el az igazságot, mert a Nemzeti Demokrata Párt komoly sikereket ért el. Most azon vitatkoznak, hogy beülték-e a szélsőjobboldali mozgalmat, ahogy azt a szociál-

JÁD BINJAMIN

KÖRZETI NEVELÉSI KÖZPONT

מפעל אגודת ישראל — מועצה אזורית נחל שורק

NACHAL SOREK. — Telefon: 953138.

Örömmel tudatjuk az érdekeltekkel, hogy megkezdődött az ezidei

Beiratkozás

a Jád Binjámín szigoruan vallásos szellemben vezetett intézeteibe

A.) JAD BINJAMIN JESIVAJA befogad:

1. 14 éves fiúkat, akik legalább nyolc elemi iskolát végeztek;
2. 15 éves fiúkat, akik a nyolc elemi után legalább egy esztendő jesisvában tanultak

B.) A JESIVA-JELLEGÜ SZAKISKOLA (két éves tanfolyam a villanyszerelés és repülőgépműszerészet (elektronika) elsajátítására felvező olyan 16 éves ifjakat, akik az elemi iskola elvégzése után legalább 2 évet tanultak jesisvában.

C.) AZ ALLAMI-VALLASOS (Mámlácti-Dáti) TANITÓKÉPZŐ (2 éves tanfolyam) olyan 17 éves ifjaknak, akik legalább 3 évet jártak jesisvába, az elemi iskola után. Közljük, hogy a rendelkezésre álló kevés helyre csak megfelelő tanulmányi eredményt elért, valamint jólnevelt és jó magaviseletű tanítványokat veszünk fel.

Volt jesisvánövendékek, akik az intézet felvételi vizsgáján átmentek, résztvehetnek a nyári előkészítő kurzuson, amely a világi tantárgyakban a szakiskolában illetve a tanítóképzőben megkövetelt nivóhoz segíti őket.

Beiratkozási űrlapért a Jád Binjámín vezetőség címére (doár ná Émek Sorek) kell fordulni. Ugyanott lehet személyesen is érdeklődni felvételi ügyekben, vagy pedig, egyszerűen egy héten, kedden délelőtt 9—12 között a POALÉ AGUDAT JISZRAEL irodáiban Tel-Aviv, Allenby utca 114.

A JAD BINJAMIN vezetősége

MIÉRT MARADT EL A POGROM?

- Végtelenbe nyúló vita a szocialista bírónban Dumitrescu pópá és Halpert rabbi között -

S... rillo fes... cokat és... t valami... k elé ál... egyebek... demeleti... k érveit... irdembe... Mi van... te meg? - vála... fül, szá... l... viszed? z enyém... fonáro... odellje... rika, kis... marad,

vágot... zben be... onvenci... ely nyelv... rafa! Az... zisen ta... melynek... zosan ro... fél most... megha... al vette... Bekerít... szárnya... t, hogy... on... szakértők... zen had... tönkre... égések a... szemben... emmilyen... mérhető... besebben... d vágta... a vissza

s: meg... adijogt... nap már... ből ope... rásválsá... gsegre a... em mond

en ennek... njátszott... napok... láspon... és egy... áldozat... elligráns... t. Ilyen... rtént a

ndoltam... ted a lá... kúlt, ha... szolt: ng! angulat... A roz... virágáll... amit a... ablaká... adáz pil... elelő ér... jult vol... az édes... makole... készsége... sére. Tar... rid cso... arzenál... hitett a... sem hoz... deményt... jes fenn... a nya... d elsza... tta vissz

t, hogy... bbe áldo... akoltes... ztal-kon... golyók, egy kis... átvánd... onal tul... a senki... fogalmá... ve kell... bergéstől... ajthatja... t. valósz... ujra kon... lek sze... a szülő... ni, amely... pá-fel a... ég állás... et. ogár ám... agyafurt

Ahogy most, 33 év után visszaidézem, úgy látom, hosszú, irizálóan hosszú volt Borsán az „örkődés éjszaka”. Valószínűleg olomlábban járt az idő. A vasúti állomáshoz érve, abban állapodtam meg, hogy miközben Kasztner Rezső a főnökkel tárgyal, az ország-utat némelem. Kőnyű volt a helyzetem, mert körös-körül áhítatosan csendes nyári

Donnul Fruchter tudja majd a köteleességét... Borsza végállomás volt 1930 nyarán, a visóvölgyi helyi-érdekű vonat utolsó stációja. A járat (Máramarossziget - Borsza - Máramarossziget) napi két vonattal szerepelt a menetrendben. Itt is érvényben volt a vicinálisok szabálya: miután az esti vonat érvényesszámú közönsége elszállingózott, az állomás környéke kihalt.

Kasztner Rezső kérése zarvarbahozta a régi szarmazás főnököt. Működése során nyilván ilyen különös kéréssel még sosem találkozott. Úgyan kérem, nincs neki hatásköre, hogyan indítson vonatot? Még közvetlen felettesével, a felsővisi állomásfőnökkel sem érintkezhet. Ejszaka van, az izoda zárva. Nincs, aki felvegye a telefont.

Kasztner Rezső a rendkívüli helyzetre, a borsai zsidókat fenyegető halálos veszélyre hivatkozott. Donnul Fruchter tudja majd a köteleességét, a borsai zsidók hála nem marad el - mondta és jelentőségelteljes pillantást vetett a főnökre. Miközben parlamenti munkájáról és a kormány tagjával való kapcsolatairól beszélt, csak úgy mellékesen a papírjait is kihalta. Volt köztük újságról igazolvány, elsőosztályú

Gyermekkori kapcsolat - a vonattal... A borsai éjszaka emléke, amely egy életen át kísért, különös intenzitással élt bennem Auschwitzban, amikor a kincok útját jártam, a szabandulás letargiájában, miután elértem a tulsó partot, de főleg a nagy per idején, amikor Kasztner Rezső körül a szenvedélyek hullámai az égig csaptak.

Azon az éjszakán Kasztner Rezső a vonathoz való viszonyáról beszélt. - Bevallom - mondta - igazat a vonat... Ismerem minden csavarját, ismerem a természetét, a benne rejlő dinamikus erőt. A vonattal való kapcsolatom gyermekkoromban kezdődött. A családunk Kolozsváron lakott, de a nyári vakációt Egeresen töltöttem. Ott élt a rokonság. Mit gondolsz, mivel töltöttem az időt? Naphosszat a vasúti állomás körül ögevelegtem. Barátkoztam a forgalmistával, a váltóvezelővel, a pályáőrrel. Háború volt és dohány-mizéria. Megvesztettem őket dohánynyal. Tudod, hogy Egeres a

Karhatalom - 12 órával a kitűzött pogrom után... Hajnal felé kétségtelemné vált, hogy lefújta a pogromot. Hosszas tanakodás után úgy döntöttem, hogy nem megyünk vissza a faluba, hanem a reggeli vonattal beutazunk Máramarosszigetre. Megtudtuk, hogy Fruchter Herzet nem tartóztatták le, a prefektus megígérte, hogy küld katonaságot. A leordani állomáson találkoztunk az ellenvonattal, amelyhez nyolc tehervagonból álló szerelvényt csatoltak. A vagonokban fényes katonák voltak: fegyverrel, konyhával, lovakkal. Ez volt az ígért karhatalom, amelyet Juga prefektus irányított Borsára, hogy helyreállítsa a rendet - 12 órával a kitűzött pogrom után... Nem a hatóságok fair magatartásán és éberségén múlt tehát, hogy az ezrekre mi is felhőszített tömeg nem támadta meg a

éjszaka sötélt. Ugy tűnt, hogy a felheccelt, zsákmányra éhes nagy gyülekezés tömeg is elaludt. A tücskök ciripelése és a hegyipatak monoton csobogása mintegy aláfestését adta a nagy csendnek. Tízpercenként otthagytam a posztot és bementem az állomásfőnök irodájába, ahol a mentővonat indítása körül folyt a tárgyalás.

vasúti szabadjegy, parlamenti belépő és egy gyorsfénykép: Maniu Gyula miniszterelnököt és Kasztner Rezsőt ábrázolta Szovátafürdő sétányán. Az állomásfőnök a fénykép után nyúlt, majd a lámpához hajolva, hol Kasztner Rezső arcán fejeztette tekintetét, hol a fényképet guszta, Kasztner nem szólt. Főlöszleges volt a beszéd. A bizalmatlanság köde amúgy is sztfösszlott. A fénykép csodát művelt.

Volna egy megoldásom - mondta a főnök, szemmel látható erőködés után. - Slojme Lájb kocsi, Gavriila, aki most a Minopirit-nél dolgozik, évekket ez előtt fűtött. Ha a gazdája megkéri, biztosan eljön. Befűtjük és menetkész állapotban tartjuk a mozdonyt. Ha menekül a nép, kinyitjuk a vagonokat. A vonat indulásával az utolsó percig várhatunk. Elég, ha megteszünk néhány kilométert, úgysem futnak a vonat után.

A jelentéktelen kis vasutas, akinek a nevét sem jegyeztük meg, a baksis reményében hozzáfogott a munkához: összehálta és menetkész állapotba helyezte a vonatot - a magyar zsidóság elsőszámú mentővonatját.

fővonalon fekszik, Kolozsvár és Nagyvárad között. Járt arra gyorsvonat, (Budapest-Predeal) szelvényvonat, katonavonat, tehervonat, Kapcsolataim révén felvettek tolatómozdonyokra, megtanultam a morse-jeleket, a váltókezelést, a szemaförök ellenőrzését, a fékrendszer minden csinját-binját. Minden segítség nélkül el tudok indítani egy vonatot. Ha vizsga előtt állnék, egész biztos, hogy sikerrel tenném le a vizsgát...

Ki gondolhatott akkor arra, hogy ez a feszültséggel teli éjszaka - és a vasutassal való tárgyalás tulajdonképpen első etapja Kasztner Rezső mentőmunkájának? Hogy az első vonatot, 14 évvel később egy második követi? Hogy az elsőt végleg elfelejtik, de a második történelmi vita középpontjába került? És végül, ki sejtette akkor, hogy 27 évvel később a második számú vonat körül támadt szerencsétlen vita nyomán gyilkos golyó vet majd véget Kasztner Rezső életének?

Tudakoltam, miért fujták le annak idején a pogromot. Danila kézzésgesen válaszolt a kérdésre. Persze, az érdem az övé, benne szólt meg a lelkiismeret, a felelősségérzet. Ö mentette meg a szituációt - az utolsó pillanatban. Elbeszélése nyomán a következő kép alakult ki: A Danila vezetése alatt álló csoport nagyszabású és határozott tüntetésre (így mondták...) készült, ezzel akarták felhívni az illetékesek figyelmét a tarthatatlan borsai helyzetre, a nyomorra, az éhező parasztságra. A csoportban áruölök is voltak, akik különböző ürüggyekkel húzták az időt. Tízre megindultak, már sötét volt. Menetelés közben döbönt rá Danila arra, hogy a hangulat egyre fenyegetőbbé válik. Akkor jött rá arra, hogy ez a tömeg nem tüntet, hanem fosztogatni és gyilkolni akar. Egy adott pillanatban elhatározta, hogy kilép a tömegből. Miközben Berinde, a görög-

Irtá: SCHÖN DEZSŐ

tömeghez. Szemében fátylák tüze lobogott. Tartani kellett attól, hogy úgy tapossa szét a tömeget, mint egy hangyabolyt. Az emberek ereiben megfagyott a vér, az erős férfiak is ehanyatlott. Abban a pillanatban, senki sem gondolt egyébre, csak a menekülésre.

Kinek az érdekében hazudott a paraszt? Felmerül a kérdés: miért tette? Saját kezdeményezésből, csak azért, hogy megmentsen a zsidók életét és vagyonát? Talán a hatóságok megbízásából járt el? Így akarták elkerülni a felbőszített tömeggel való nyílt összecsapást? Esetleg a zsidók bérelték fel az illetőt? Amerre néz az ember, csupa kérdőjel mered feléje.

A kérdés vizsgálatánál egyetlen lehetőséget sem szabad elfelejteni. Kétségtelen, ha zsidó kéz volt a dologban, nagyon óvatossá és körültekintően csinálták. Kínosan vigyáztak a konspiráció szabályaira. Feltehető, hogy csak kevés embert avattak be a tervbe. Talán itt kell keresni a legenda születésének a titkát. Ebben az esetben a legenda hozzátartozott a tervhez, - a stratégia szerves részét képezte. Biztosítéka volt annak, hogy a „csoda” tényleges összetevői homályban maradnak, a tervezett pogrom megújítása pedig nem szül bosszút és nem vezélyeztetni senkinek az életét.

Constantin Danila mossa a kezét... Noha izgatott és bántott az „örkődés éjszakája”, a borsai dráma titka, hosszú évekig nem bírtam megközeleltetni. Csak 1938-ban szólatattam meg az egyik szereplőt, Constantin Danilát, valómása zomban (mit is várhattam tőle?) tendenciózus, elfogult és egyoldalú volt.

Danila, aki változatlanul a közoktatásiügyi minisztérium szolgálatában állott, az idő tájt megszakította volt formális kapcsolatait a Vasgárda. Károly király és a Vasgárda között akkor már nyílt harc dúlt. A gárda szemére vetette a királynak, hogy idegen áruöl, hogy zsidó szerel-tője befolyása alatt áll, valójában ez az asszony irányítja az ország ügyeit. Az 1937 decemberében megtartott parlamenti választások előtt - ö, kicsoda képtelenség! - Maniu Gyula úgynevezett megnevezésmadási egyezményt kötött Codreanuval, a Vasgárda kapitányával és ennek alapján „közös erővel” biztosították a választások szabad lefolyását. Codreanu óriási győzelmet aratott: majd-

Mi történt a dráma szereplőivel? katolikus pap egyetértett vele és hajlandó volt visszafordulni, Dumitrescu, az ortodox pópá, ellenkezett, Danila és Dumitrescu között éles szóváltásra került sor. - Nem törődünk Dumitrescuval - hangzott Danila vallomása. Megindultunk Sessul Poieni felé. A tömeg követte példánkat. Sosem bántam meg azt a lépést. Boldog vagyok, hogy nem tapad vér a kezemhez... Ezt mondta Danila 1933-ban. Azóta se hallottam róla. 1965 szeptemberében Bukarestben jártam, ahol megtudtam, hogy a második világháború végén Danila Németországba került, ott ő a mai napig, az emigráció kenyereit eszi és a román „feltámadásról” álmodozik. Egy ideje a Horia Sima vezetése alatt álló Vasgárdista csoporthoz tartozott, amely Codreanu híveivel vetélkedett. Tavaly a két csoport beolvadt egy szélsőjobboldali unióba, amelynek elnöke Ion

Gheorghe tábornok, Antonescu utolsó berlini nagykövete. Danila az emigrációs sajtóban régi szenvedélyének a román történelemnek hódol: annak nagyjait glorifikálja. Mi történt a dráma többi szereplőivel? Meghalt Juga prefektus és meghalt Kündria, a vármegye főügyésze. Eltűnt Berinde, a görögkatolikus pap. Ezel szemben Sfe-

tea, a csendőrség parancsnoka, Bukarestben tengődik so-vány nyugdíjon. Dumitrescu, aki majdnem 20 évet töltött börtönben, a román fővárosban él. A Vasgárda egykori vezére, aki 1937-ben Spanyolországban Franco tábornok oldalán „küzdött”, emlékiratokban vezekel és igazi képet igényelnek festeni mozgalmaról.

Ujabb csoda a jilvai börtönben Van úgy, hogy a véletlen meghökkenítő grimaszokat csinál és tragikus események taglalása közben is mosolyt csal az ember ajkára. Ehhez a csoporthoz kell sorolnom Ráv Halpert találkozását Dumitrescuval, a vasgárdista pópával. Ráv Lájbis Ber Halpert Borsán született és a legjobb chaszid jesivákban nevelkedett. A nagy tűz után, amikor megalakult a segélybizottság, a borsai zsidók titkárá után néztek. Olyan becsületes és kifogástalan jellemű emberre volt szükség, akinek pártatlanságában mindenki megbízik. A választás a 20 éves Halpertre esett. Később megnősült, az okirályságba került, Vaslui tekintélyes hitközségének lett a rabbija. Országos viszonylatokban is kitűnő nevet szerzett. S még egy fontos életrajzi adat: néhány év óta a tel-avivi rabbinátus tagja.

De menjünk vissza Vaslui-ba. Történt pedig, hogy a szocialista erában a hatóságok rossz szemmel kezdték nézni Halpert rabbi működését. Mindjárt az elején kiderült, hogy képtelen alkalmazkodni az új idők szelleméhez, izléséhez, szokásaihoz. Nem fontos milyen ürüggyel, tény halpirtették az útból.

Kasztner Rezső revidéált álláspontja Ismerem az ellenvetést, tudom, hogy Auschwitz mellett minden eltörpül, elsőáld. Mégis, szándékosan kitértem az 1930-as elmaradt borsai pogrom részletes ismertetésére. Van ugyanis ennek a különös éjszakának egy olyan aspektusa, amely hozzátartozik a vézskorszak szenvedélyesen körülvitatott magyarországi történetéhez. Elmondom, miről van szó.

1945-46 telén a Hannover melletti Bad Rehburg D. P. kórházában feküdtem. Egy nap levelet hozott a posta. Kasztner Rezső küldte Genfből. Az első életjel a katasztrófa után. Közös ismerőstől tudta meg, hogy életben maradtam. Leült és írt. A borsai éjszaka - írta - életrevaló tanulság volt számomra. „Okultam Borsán, éreztem, hogy nem szabad többé félnem. A Gestapóval folytatott tárgyalásaim során, amikor Eichmann azzal fenyegetett, hogy Auschwitzba küld, a borsai éjszakra gondoltam és erőt merítettem belőle. Féltelenen jegyeztem meg: Herr Obersturmbannführer, egy zsidóval több, vagy kevesebb, Önnél igazán nem számít. De elveszti a zsidó világszervezetekkel való összeköttötést”. 1947 végén, amikor Tel-Avivban találkoztunk, Kasztner Rezső arról akart meggyőzni, hogy Borsán hibát követtünk el és az ő revidéált álláspontja a helyes. Később, amikor az ő 1944-es magatartása az egész zsidó világot foglalkoztatta, különösképpen fájt neki, hogy a történet dacára is kitarítottam az eredeti borsai vonal mellett.

Attól a perctől kezdve, hogy 1954 január elsején megkezdődött a szerencsétlen per Jeruzsálemben, Kasztner Rezső állandóan

életveszélyben volt. Érezte ezt a veszélyt mindenki, aki a közelében élt. Három évig tartott ez a helyzet. Emlékszem, szokássá vált, hogy éjfél után, amikor az Új Kelet szerkesztőségében végetért a munka, a kocsi-jába invitált és hazavit. Volt idő, amikor a feleségem aggódott emiatt. Még az sem nyugtatta meg, hogy a hátsó ülésen fegyveres testőr vigyázott.

A ház elé érve nem szálltam ki rögtön a kocsi-ból. A búcsúhoz hozzátartozott az évek során sablonossá vált rövid párbeszéd. - Rezső, vedd a aszszonyt, meg a gyereket és tűnj el. - Borsán megtanultam, hogy nem szabad többé félnem. Ezek voltak az utolsó szavak, amelyeket Kasztner Rezső szájából hallottam. A tanulságot, amelyet a különös borsai éjszaka eseményeiből szűrt le. (Folytatjuk)

Tiszteletadó akció Londonban Londonban hadjáratot indítottak a homályos múltú és jellegű, úgynevezett színházi klubok ellen. A vizsgálóbizottság élén Lord Chamberlain áll. Az egyik ilyen klub tagja volt a nemrég elhunyt Billy Rose is. Megtalálták felvételi kártyáját. A kérdőívvel Billy Rose foglalkozásként „felhajtó” jelentett be, állandó lakhelyként a New York-i Sing Singet adta meg és két ajánlójaként Al Caponet, a hírhedt gengsztert és Dutch Schultz tömeggyilkost jelölte meg.

1966 V 6 Uj Kelet 3

WALDEMAR LANGLET PROFESSZOR

a népek igazi jámbora

Az európai pusztulás ellenállási mozgalmairól egyre több tanulmány, sőt komoly történelmi munka lát napvilágot. A legtöbbnek a szerzője ma már egyöntetűen vallja azt a felfogást, hogy a megszállt Európa majdnem minden országában megszervezedett ellenállási és földalatti mentőakciók már természeténél és alcázott formájánál fogva is az üldözött zsidóság-nak sokkal nagyobb tömegeire terjedt ki, mint a zsidó hősöknek fegyverrel végrehajtott nyílt zendülése, vagy akár a partizán-csoportok állandó rajtaütései, vagy szabotázsakciói.

Akik a magyarországi mentőakciók ma már legendáshírére — sajnos a nagyvilág által nem elég jól ismert — részleteit ismerik, nyugodtan állíthatják, hogy az azokban résztvevők sokszor életük veszélyeztetése által legalább olyan kockázatot vállaltak magukra, mint a fegyveres ellenállások vezetői.

Ugy, mint Európának más, megszállt országaiban, Magyarországon is elsősorban a cionista mozgalom chalucai és egyes vezetői köréből kerültek ki ezek. Ezen ekezők nagyrészt az egyes semleges követéségek és is, sőt sokszor hathatós védelme alatt folytak. Ezért

A Belgiumban megjelenő „Dimanche Presse” c. lap legutóbbi számában Szombati Sándor, a moszkvai 23. kongresszusról írt cikket. Szombati a moszkvai pártkongresszus és az írók, valamint a fiatalok viszonyát elemzi. A világhírű lap a cikk elején keretben hívja fel olvasóinak figyelmét a cikk fontosságára és ismereti Szombati Sándornak azt a szerepét, amelyet a háború után Belgium és a keleti államok közötti viszony megszilárdítása érdekében betöltött.

mindjárt meg kell mondani, hogy ezen külföldi kirendeltségek-legtöbbször keresztény sokszor maglepően áldozatos és hősi kiállást mutató-vezetői, az úgynevezett diplomáciai védettség mellett is, különösen a Szálasi uralom alatt legalább olyan életveszélyben forogtak, mint az akció gyakorlati végrehajtói.

Ezek közül is ki kell említeni — még a tragikus sorsú Wallenberg és a svájci Lutz konzul mellett is — és hálás szívvel kell emlékeznünk Waldemar Langlet professzorra, aki mint a Svéd Vöröskereszt budapesti képviselője sietett a szorongatott magyar zsidóság segítségére. Önként, minden felszólítás nélkül, miután az üldözött magyar zsidóság helyzete szíve mélyéig megrendítette.

Kiváló segítőtje volt ebben a munkában felesége, aki az úgynevezett mentőhivatalkák az élén állott, és aki ennek a munkának minden terhére és veszélyét, férjével együtt vállalta. Az általa nemrég kiadott jelentés szerint a Szálasi éra alatt a nyilasok állandó életveszélyes fenyegetése miatt minden nap más helyen aludták át az éjszakát.

Az áldozatos lelkű Langlet professzor mentőmunkájáról és özvegyének, a ma hetven éven felül levő Nina Langletnek a közeli ideérkezéséről beszélgettünk Révész Percel, Kfár Hámákkábi chalucoi által vitt mentőmunka egyik vezetőjével.

Erdekesen mondja el a Langlet professzorral való első találkozását, akinek a IX. kerületben levő lakásán Hermann Adlernek, az ismert lengyel chalucovezetőnek, most Zürichben élő költőnek a megbizásából jelentkezett. A pro-

fesszor felesége nagy zavarral nyitott neki ajtót és aztán egy kis türelemre intette, mert mint mondta, a professzor pillanatnyilag nagyon el van foglalva. A percek el tartó suttogásból és ajtónyitogatásokból jött rá Révész Perc arra, hogy a Langlet házaspár, mint később kiderült, a lakásán is több zsidó családot bujtatott.

Hogy a már akkor sem fiatal Langlet professzor mennyire nem engedte magát megfélemlíteni a magyar hatóságok? bizonyította az az eset, hogy amikor Hermann Adler egy Románia felé induló „bricha” élén a Keleti-pályaudvarról volt indulóban, az öreg professzor személyesen jött ki tőle elbúcsúzni, és ebből az alkalomból egy aranyozott kis svéd jelvényt tüntetett ki Hermann Adler kabátjának zsebébe. Valószínűleg így gondolt a neki kiállított svéd papírok számára külön nyomtatékot adni.

Révész Perc szerint az 1944 júliusában a svéd király által Hortihoz intézett keményhangú demars után a svéd követtség akciójától függetlenül kapta meg a jogot a Langlet professzor által vezetett Svéd Vöröskereszt két-czeröszáz darab védélvél, illetve fényképpel ellátott kis könyvecské kibocsátására, — Langletné szerint ezt a számot ök négyezerig javították fel és ezenkívül különösen a Szálasi-rémuralom beköszönése után sok ezer védlevelet állított ki az iroda a munkásszázadokban szolgáló zsidók s az öbudai téglagyárba hurcolt emberek számára. Szerinte sokszáz pesti zsidó jött vissza ezekkel a védlevelekkel a bécsi országútról is.

A Langlet-házaspár más úton is igyekezett a szerencsétlen pesti zsidók segítségére jönni. A Svéd Vöröskeresztnek Budapesten levő

különféle — erősen felszaporított — irodáiban soktucatnyi zsidó működött, akik mint a Svéd Vöröskereszt alkalmazottai majdnem mindvégig teljes védelemben részesültek. Ugy mint a többi követtség, sőt a pápai nuncius által is fennartott, úgynevezett „védelemben” is rendelkezésre álltak. A svéd követtség három védett háza osztozott a többiek sorsában. A decemberi és januári napokban ezekből is sok védettet hurcoltak a nyilas zsidóvadászok a Dunához, minden védettségük dacára is. December végéig minden este a svéd védett-házakban élő mintegy három-három fény pesti zsidó élt a legrendezettebb körülmények között, mert Langlet professzor és felesége élelemmel is igyekeztek őket ellátni. A Svéd Vöröskereszt több egyházi — katolikus, evangélikus, sőt többi — intézményt is megnyert az általa védett zsidók bujtatására. Ugy, hogy a

nyilások utolsó 5-6 heti garázdálkodása ellenére, a Svéd Vöröskereszt, illetve Langlet professzorok jóvoltából sok-ezerre tehető a Svéd Vöröskereszt által megmentettek száma.

Langlet professzor sajnos nem érthette meg azt, hogy Izraelbe ellátogasson, körülbelül 6 évvel ezelőtt hunyt el Stockholmban, de özvegye, Nina asszony, a Jád Väsém meghívására, május 15-én az országba érkezik. Révész Perc évek óta levelezésben áll a rendkívül élénk szellemű Langletnével, aki az utóbbi években — éppen Izraelbe tervezett ja miatt — állandóan héberül tanul és a stockholmi egyetemet is egy héber tanfolyam megrendezésére vette rá. Közben egy Izraelből kapott orosz-héber szótár alapján egy kis svéd-héber szótár összeállításán dolgozik.

Özvegy Langletné körülbelül három hétig fog Izraelben időzni, miáltal az általa megmentett és Izraelben élő pesti zsidókkal is találkozni remél. A Jád Väsém jeruzsálemi székházában külön fogad-

dás keretében fogják átadni neki és elhunyt férjére a Jád Väsém által kirendelt „A népek jámbora” című emlékműve számára szóló emlékművet. Ugyanakkor Langletnének jének Teltsel. Ede szoborát művész által annak idején készített plakettjét fogja a Väsém múzeumának átadni, amely a múzeum egyéb emléktárgyai között kerül majd kiállításra.

Langlet Nina asszony gadására a régi mentőakciók la tembereiből Norbert M. zur svéd főkonzul elnökletével fogadóbizottság alakult a főkonzul a svéd-izraeli rátsági ligának az elnöke.

A Langletné számára a különböző hivatalos helyettesítés valójában a Külgügyminisztérium megrendezendő fogadójeléről a lapban majd beszámolunk. Reméljük, hogy a Svéd Vöröskereszt által megmentett és Izraelben élő pesti zsidók mind hálás szeretettel fogják fogadni a gyönyörű mentőmunka letöltés maradt vezetőjét, a bátor és kü Langlet Nina asszonyt.

Salamon Mihály

Keresztrejtvény

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	16		17		18		19		20		21		22	
23		24		25		26		27		28		29		30
	31		32		33		34		35		36		37	
38		39		40		41		42		43		44		45
	46		47		48		49		50		51		52	
53		54		55		56		57		58		59		60
	61		62		63		64		65		66		67	
68		69		70		71		72		73		74		75
	76		77		78		79		80		81		82	
83		84		85		86		87		88		89		90
	91		92		93		94		95		96		97	
98		99		100		101		102		103		104		105

Vízszintes: 1. Vidám jellegű, élénk ütemben előadott zenedarab. - 6. Magyar-zsidó műfordító novellista. Uttörő antológiája: Héber költők, a napokban Izraelben tett látogatást, teljes név. 16. Jó a szíve. 17. Vád betűi keverve. 19. Olasz személyes névmás. 20. Személyes névmás. 21. Shakespeare dráma hőse. 22. Folyadékok és gázok elhelyezése, tárolására szolgáló tartály, vagy medence. 26. Fiatalon elhunyt világhírű énekes, tenorista, teljes név. 28. Női név. 29. Európai főváros, ék. felel. 31. Vissza: rendszerint kockás mintájú gyapjú. 32. A magyar főváros fele. 33. Végtelen fohász. 34. Lé. 36. Lendület. 38. Hamis. 40. L. A. O. 41. Fejvédő. 44. Buzdít, ösztönöz. 46. Héber rizs. 48. L. R. 49. A kereskedem egyik ágazata. 51. Szomszéd. 52. Pal, magyar zeneszerző, a Zene-művészeti Főiskola zongoratanára. 54. Két szó: 1) borús kedélyű; 2) a legnagyobb élő héber író. 56. Olasz költő (1876-1944), a futurizmus megalapítója. 58. Vissza: fejtelten európai nagy folyó. 59. Magyar író volt. 60. Német névelő. 61. A közepkori latinbetűs írás egyik válfaja. 62. U. Á. 63. E nap. 64. Cigány fejedelm. 65. Ideiglenes lakóhely. 67. Autó része. 69. Ekezetten héber női név. 70. A napokban elhunyt francia író, a Francia Akadémia tagja volt. - 72. ózis, kábító, illetve bódítószert segítségével történő mesterséges elaltatás. - 73. Két szó: 1) Nagy Konsztantintól bevezetett és a tizenharmadik századig elterjedt római aranypénz; 2) ósrégi. 75. Ekezetten szarvasfajta. 77. Népszerű ital. 78. Szónoki név, lendület. 79. Az El-Al új vezérigazgatója, teljes név. 82. GL. 83. Szármarék. 84. Az áru értéke. 86. AAE. 87. A Saima tóból kifolyó Vuoksi folyó 18 méter magas vízése a finn-szovjet határon. 89. Két szó: 1) biztos, kormánybiztos, népbiztos, stb.; 2) verskeltelem. 90. Kesernyész, éles gúny. Függőleges: 1. Bucsunáfldi miniszterelnöke, a napokban Izraelben tett látogatást, teljes név. 2. Magyar zsidó politikus (1851-1938). Az első világháború idején honvédelmi miniszter volt, teljes név. 3. Férfi név. 4. Lőfegyver alkatrész. - 5. Még nincs iskolás korban. 7. AN. 8. Omladék. - 9. Győzelem. 10. izál, szövegez, fogalmaz. 11. Olasz költő (1798-1837), utolsó kockában keresztnevének kezdőbetűje. - 12. aj, fizetés nélküli gyakornok (szerkesztőségben). 13. Hegedű. 14. Hányagul kezel. 15. Két szó: 1) szónok, ékeesszó, latineredetű szóval; 2) vízben jól oldódó, szintelen vegyület, rendkívül mérgező. 18. Két szó: 1) hajító fegyver; - 2) kapaszkodó növény szára. 23. Tizenkét hónap. 24. RM. 25. Pityereg. 27. Lásd 75 vízszintest. 30. Ekezetten egyetemek, főiskolák valamely karának élén álló személy. 34. nna, régi megszólítása a nőknek Olaszországban. 37. LAL. 39. Leonid orosz író, „A támadás” című drámája a né-

Nyeménykönyv
L. Moysesich
CICERO-ÚGY

Gyalogközlekedési jogositvány

Szunyog Zsigmond a kora reggeli vonattal a városba jött. A vidéki embernek időnként összegyűlt néhány elintézni való ügye. Szunyog Zsigmond jókedvűen szelte át a pályaudvart és kilépett az utcára. De szigorú hangot hallott maga mögött, mikor éppen a járdáról akart lelépni.

— Közlekedési ellenőrzés! Kérem az okmányait!

Szunyog Zsigmond ijedten fordult a hang irányába:

— Tessék, — nyújtotta át személyazonossági igazolványát.

— Erre nem vagyok kíváncsi, — mondta a rendőr — A gyalogközlekedési jogositványát kérem.

— Mi-mi-cso-dát?

— A gyalogközlekedési jogositványát!

Szunyog Zsigmond csodálkozva nézett a rend derék órára.

— A rendőr úr talán tréfál velem? — kérdezte és a rendőr arcát figyelte. Azt várta, hogy elmosolyodik De a rendőr arca szigorú maradt.

— Nos, mi lesz?

— Mit akar? Gyalogközlekedési jogositványomat?

— Azt! Folyó hó elszejtől minden gyalogjárónak magánál kell hordani a gyalogközlekedési jogositványát — mondta a rendőr, — különben a 13/b paragrafus 11-ik kezdetének római egyes számú cikkelye értelmében meg bírságozják.

— Elnézést kérek, de én...

— A gyalogközlekedési jogositványt a hatóság bevonhatja, ha a gyalogjáró alkalmatlannak bizonyul a közlekedési biztonság szempontjából, — folytatta a hatóság közeg ellentmondást nem tűrő hangon.

HUMORESZK

Írta: JO HANNS RÖSLER

— De, kérem, én idestova negyven éve járok gyalogosan — jajdult fel Szunyog Zsigmond.

— Ez meglehet! De hivatalosan kell megállapítani, hogy vajon tényleg biztonságosan jár-kele és hogy tényleg tud-e gyalog járni.

A közlekedést veszélyezteti a fegyelmelzeten gyalogjárás! A hatóság kötelessége, hogy megvédje az autóvezetőket és a közlekedési eszközöket igénybe vevő személyeket a fegyelmelzeten gyalogjárókkal való esetleges összeütközéstől!

— Igenis!

— Gyalogjáró tanfolyamot kell elvégeznie a hatóságilag engedélyezett járóiskolák egyikében, azután tisztára mosakodva, teljesen józan állapotban jelentkeznie kell vizsgára. Utána megkapja a

gyalogközlekedési jogositványt és aztán sétálthat az utcákon.

— És mire tanítanak majd meg a gyalogjáró iskolában?

A rendőr kis könyvet vett elő a zsebéből, lapozott benne és felolvasta a tartalomjegyzéket:

— Hogyan közlekedünk az utcán egyedül? Járkálás kéttesben, hármásban. Menetelés libasorban és oszlopban. Megtorpanás. Tovahaladás és meg-megállás. Biztonságos átkelés az úttesten.

Közlekedés évszakok szerint. Hogyan gázoltassam el magam, anélkül, hogy veszélyeztetném a közlekedés többi résztvevőit? Hogyan ugorjak félre a háztetőről lepotyogó téglá elöl, a közlekedésben résztvevők megvárása nélkül? Mit cselekedjen, ha kis híján a kanálisa estem, hogy mégse zavarjam a forgalmat? Hogyan kerüljem el a csendháborítást éjszakai rablótámadás esetén? Hogyan irjam meg végrendeletemet és más ügyek, amelyeket a gyalogjárónak el kell intéznie az utcára való kilépés előtt?

Szunyog Zsigmond haja az égnek állt.

— A tananyag nem könnyű, — nyögte ki azután.

— Nem, bizony.

— Hát mit tehetek? Mondja meg, mit tehetek? ...

— ...Kerjen már fel! ... Megérkezünk! ... Az egész napot a vonaton akarja tölteni?

Szunyog Zsigmond kinyitotta a szemét és azonnal felugrott. A vasúti kalauz állt előtte.

— Hát csak álmodtam — kiáltott fel vidáman Szunyog Zsigmond és fürgén leugrott a vonatról. Kirohant a vasútállomásról és úgy rohant át az úttesten, mint aki sohasem hallott volna gyalogközlekedési jogositványról.

Tengeralatti potyautas
Egy csinos, fiatal amerikai lány, a 17 éves Barbara MacLee, elhatározta, hogy meglátogatja édesapját, aki az Angliában állomásozó amerikai repülőegység keretében szolgál. A lány eredeti módszert választott: felszállt egy angol tengeralattjáróra és ikerült elbujnia annak megfigyelőtornyában. A potyautast öt órával a hajó kifutása után fedezték fel; ez az idő azonban még elég volt ahhoz, hogy a rendőrség visszavigye a kalandoskedvű lányt az amerikai partra.

AZAZ RÁGYUJTOTTAM VOLNA...

Irta: Benedek Pál

Kettős értelemben is rakoncátlan a magamfajta magyar-zsidó ember memóriája. Néha a legfontosabb dolog sem jut eszembe, máskor meg kicsorbult értelmű formák, jelszavak kerülnek felszínre emlékezetem relatív feneketlen kútjából. Amikor azt olvastam, hogy pipagyárt létesítettek Izraelben, eszembe jutott egy régi jelszó, ha nem tévedek, Baross Gábor hirdette: „Pártoljuk a hazai ipart...”

Mármint hogy mi, pipások pártoljuk. Mi, izraeli pipások, akik eddig angol, francia, olasz csatorákhoz szivtuk a füstöt, anyagi helyzetünk szerint. Ez a cikk laikusoknak szól, a pipázás laikusainak, akik még azt találják hinni, hogy mindegy, milyen eredetű a pipa. Pedig dehogyan mindegy. Olyan rangsor van ezen a téren, mint a békebeli Osztrák-Magyar Mo-

narchia hadseregében. Az angol pipa a tábornok, a francia a kapitány, az olasz a törzsőrmester.

Az én szerény pipatoriumom franciákra épül, csak egyetlen angol pipám van, de akad japán is, spanyol is. S mikor meghallottam, hogy lesz már pipagyárunk, nagyot dobtam az én neozsidkán szívem: partoljuk a hazai ipart, ezentúl hazai pipá-

ból szívjuk a külföldi dohányt. Mert izraeli dohányt szivni, ahhoz még nem vagyok eléggé hazafi.

A napokban leutaztam Náchál Sorékba és megnéztem magamnak a pipagyárt. Az országban nincs párja, de állítólag a Közelkeleten sincs

pipagyár. Az épület ideiglenes jellegű, hiszen csak az a fontos, hogy a pipa legyen masszív. Egy amerikai zsidó ember létesítette. Odaát, az óceán túloldalán is van két pipagyára és egy kereskedelmi ügynöksége, amelynek révén minden második amerikai ad pipát a szájába. No már most.

Amerikai hittestvérünk Olaszországban gyökeret vá-

doni pipagyár művezetőjét szerződtette a tulajdonos, mert a gyár jövője a munkások szakmai fejlődésén áll, vagy bukik.

Beszélgettem az angol művezetővel, aki meglepetésemre cigarettázott. Olyan ez, mint a szentségtörés. De megérttem őt, elmondotta, hogy 1919 óta dolgozik a világ leghíresebb pipagyáraiban és rá nem tud nézni egyetlen pipára. Nála a pipa tucattal kezdődik.

A főkönyvelő homo novus a szakmában, ő eregeti is a füstöt és pöfékel, mint a hatókrös gazda.

Körülvezettek a gyárban, a fészaru-raktárt is megmutatták. Ügyeskednek a jemenita munkások a leánykák keze ügyébe, mint a motolla és bonyolult munkafolyamatokat végeznek a pipákon. Esztergálják, fűrják, csiszolják, festik, fényesítik, szárítják, márkázzák. Az utóbbi nagyon fontos. Héber és latin betűkkel égetik bele a pipába, hogy „Sáalom”. Az amerikai zsidók számára nagy dolog ez, talán olyan is akad, aki sehechejenu-aldást mond, mikor először rápipál az erעי békepípará.

Az angol művezető elmondta, hogy a tudományos haladás érdekes módon forradalmasította a pipagyárt. Azelőtt évekig-évtizedekig érlelték a gyökeret a pipagyarak udvarán. Ma olyan szuverénul bánnak az idővel a pipagyárosok, mint a modern drámaírók. Vegyi eljárásokkal órák alatt megérlelik a gyökeret. Tízveszre, húszra, harmincra, hatvanra. Persze, a konzervatív angol urak ma is inkább természetesen érlelt gyökérből való pipákat szivnak. A konzervatív és a munkáspárti angol urak egyaránt. Ebben az értelemben egyetmegy.

A pipás ember ezentúl olyan probléma előtt áll, mint a szoknyavadász, aki igazi szépséget, természetes ifjúságot keres, de léptenyomon becsapja őt az agyafúrt kozmetika, a szépségápolás évtizedeket lefaragó hatása. Hol vannak azok az idők, amikor egy Dunhill-pipa tulajdonosa biztos lehetett abban, hogy nagyapja büjőcskázott meg, amikor pipája gyökerét kiasták a földből. És hol vannak azok az idők, amikor a nagymamák nem villogtatták ki térdeiket a szoknya alól?

És amikor még nem pipáztak. Félreértés ne essék, nálunk még nem pipáznak, de Európa északi országaiban, valamint egyes amerikai vidékeken már ezt a kis különbséget is lerombolták és a pöfékelés formájával sem határolják el magukat a férfiktól.

Azért pipáznak a nők, mert félnek a ráktól és az orvosok szerint a pipa veszélytelen ebben a vonatkozásban. Ami pedig a férfiakat illeti, azért emelkedik meredeken a pipázók statisztikája világszerte és azért van reneszánsza a pipagyártásnak, mert kicsit mindenki fél. Ha megjelenik egy újabb tudományos — vagy áltudományos — cikk a rák és a cigarettázás összefüggéseiről, máris százezerrel több pipát adnak el abban a hónapban.

Hozzánk a női pipa még nem érkezett el, de biztos hogy sorra kerül. Biztosíték erre, hogy a hazai pipagyár nem gyártja, tehát csak külföldről jöhet. És ami külföldi, azt leutánozzák az izraeli asszonyok, ha addig élnek is. Hát még akkor, ha azt hiszik, hogy általa tovább élnek...

A gyárlátogatás nem végződött heppienddel. Nem kaptam tiszteletpéldányt, sőt arra sem volt lehetőség, hogy készpénzért, félkemény valutánkért vásároljak egy szép izraeli pipát.

Mindennek az adóhivatal az oka.

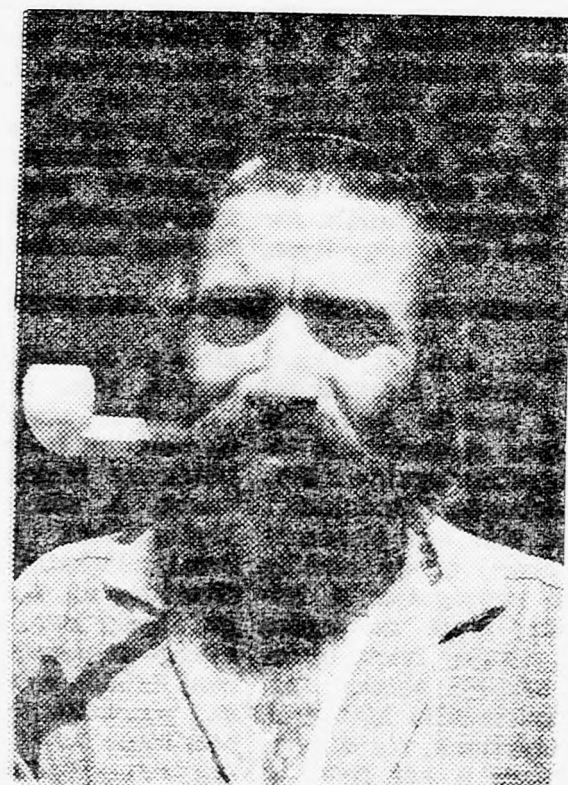
Az adóhivatal olyan sokat von le havi illetményeimből, hogy alig marad pipadohányra. Most mégis vettem volna egy izraeli pipát, de az adóhivatal nem engedte meg nekem. És másnak sem.

Misztikus dolog ez. A gyáros — mint mondtam volt — Olaszországban vásárolja a nyersanyagot. Amikor behozza Izraelbe, adót nem fizet. Viszont kötelezi magát, hogy a pipagyár termékeit exportálja. Mind egy szál. Még a forgácsal is el kell számolnia, mert külföldi forgácsról van szó. Tehát a ki próbált magyar népdal is csak módosítva érvényes: Eredj lányom, kérdezd meg az ácsot, ad-e sókért külföldi forgácsot...

Irgyéljük váltig amerikai testvéreinket, mi pedig további intézkedésig külföldi pipánkat szivjuk, izgatottan várva, hogy egy élelmes importőr behozatali engedélyt kapjon az izraeli pipára. Az adóhivatal ugyanis csak azt akarja, hogy az izraeli pipa Izraelben ne legyen sokkal drágább, mint a külföldi...

Fényesíti a kislány a pipafejet

Minőségi ellenőrzés

sáról, s a pipametszés első fázisát, az esztergamunkát ott végezteti el. Aztán a félkész áru hajóra kerül, a haifai kikötőből Náchál Sorékba — faluközpont a délvídeden, — a Sáalom pipagyárba.

Mert a békéről neveztek el az ugyancsak békes célokat szolgáló kísérleti atomkóhoz szomszédságában épült pipagyárt. A munkások javarésze témonai zsidó, akik életük derekát kizárólag paraszti munkákat végeztek, gép mellett most ülnek először. Szó, ami szó, sokat ügyetlenkedtek az első időkben, ma is csak kezdők még — sok a selejt, írnam Pesten — ezért a tulajdonos csak harmadosztályú nyersárut küldet egyelőre Olaszországba.

Ahogy egyre jobban beletanulnak a mesterségbe, úgy biznak majd rájuk mind jobb minőségű munkát. Egy lon-

Akiért a palack szól

Irta: Kishont Ferenc

Külföldi tartózkodásunk során mindig ámulatba esünk az ottani pergőképipári üzemek gazdag belső dekorációja láttán. Közönség nincs ugyan ezekben a fényes mozikban, mert otthon ül az oktatásmentes televízió végett, de ezzel szemben a székek mindig bársonnyal vannak behúzva és süppedősek, mint a fene, a vetítés kifogástalan és légszabályozott. Ennek ellenére nem tudunk a gátlat moziáiban több mint egy félórát tölteni anélkül, hogy bizonyos furcsa nyugtalanság, lehet mondani hiányérzet ne venne rajtunk erőt.

Vajh, mi hiányzik?

Utolsó hazatérésünk után porölycsapásként döböntünk rá. Elmentünk az egyik helyi színműbe és mintegy negyedóráska után, amikor a film kezdett svungba jönni, felhangzott mögöttünk az a hirtelen és friss csilingelés, amelyet a leeső és a székek között lefelé guruló üres micces-palack okoz — és mit tagadjuk, azonnymában megtelt a szívünk a jóleső otthonos érzéssel, amelyet semmilyen külföldi valutáért nem lehet megvásárolni.

Mi, izraeli publikum, ugyanis olyanok vagyunk már, mint Pavlov professzor híres kutyája, amely éhes lett, ha csilingelést hallott — mi is hozzászoktunk nemzeti függetlenségünk évei során, hogy valahányszor csoportosan ülünk egy sötét helyen, az izraeli palackok bármelyik pillanatban eshetnek és csilingelésük ütemes hangjai egybeolvadnak az előadás mondánivalójával, olyannyira, hogy tudat alatt a film kezdetétől fogva csak egy kérdés foglalkoztat bennünket: Mikor jön az első palack?

És jön.

Természetesen nem lehet pontosan meghatározni az esés időpontját és jó, hogy így van a dolog, különben keleti folklorunk eme kedves tanújele tartalmától megfosztott rutinüggé zsugorodna. A palackgurulási együttható, és a csilingelési frekvencia különböző külső körülményektől függenek, mint például az időjárás, a film jellege, a közönség intellektuális nivója és a mozi padlójának esése.

Mert hiszen csak természetes, hogy a forró nyár folyamán több hűsítő italt visznek be a büfféből a nézőterre, s az is minden kétségen kívül áll, hogy az intellektuális közönségnél nagyobb számban esnek a palackok, miután nem tudják olyan erősen markolni az üveget. Mint kipróbált mozgóképipári törvényét lehet megállapítani, hogy a csilingelési koeficiens ugrás-szerűen nő az izraeli képeknél. Míg az általános külföldi film csak 6-8 csilingelést eredményez a második előadáson, addig egy mőkás helyi filmcskével el lehet érni a fantasztikus, percenkénti két palackot.

Ping-klik-klik-klik-klik...

Természetesen minden palacknak megvan a maga élettartama. Van, hogy a hulló palack azonnal leáll és betokosodik, de nem egyszer előfordul, hogy valamely fúrge, jó kondícióban levő narancsszörp-üveg 10-15 (!) sort átgurul, amíg ideiglenesen kiköt valahol. A magunk részéről a hátulról közeledő palackot sok jóindulattal fogadjuk és lábunk egy könnyű mozdulatával továbbtereljük, anélkül, hogy tekintetünket akárcsak egy pillanatra is levonnánk a mozileperdőről. Egy kis gyakorlat és időzérzés kérdése.

AKTUÁLIS STRÓFAK

Érvek s ellenérvek gőzölgnek lomhán,
Nyugatnémet üstön, a boszorkakonyhán.
Konrad ex-szakácsnak keserű lett szája:
Vele utra kelve,
Tengereket szelve
Támadt jóvátétel új Odisszeája...

(Pl.)

NAGY EMBEREK MONDTÁK

SIR WINSTON CHURCHILL: „Hol kezdődik a család? Ott kezdődik, hogy egy fiatal ember beleszeret egy leányba. Jobb módszer még nem találtak fel.”

G. B. SHAW: „Az a kormány, amely elvesz valamit Pétertől, hogy azt Pálnak adja, mindig számíthat Pál hűségére.”

KACZÉR ILLES: „A házasság legszelidebb formája a vadházasság. Csak akkor vadul meg, amikor megszedül, vagyis amikor törvénytessé válik.”

RIVAROL: „Az erények csak azért erények, mert hasznosak az emberiségnek.”

CHAMFORT: „A nemeselek többsége körülbelül úgy emelkedet össze, mint egy olasz cicerone Ciceróra.”

Szép és olcsó bőr- és antilopkabátot készítenk hozott anyagból is. — Pontos kiszolgálás „TRANSZILVANIA” bőrkabát-szalonn BRAUN LEÓ és LEHNER DEZSÓ Oradea (Nagyvárad) TEL-AVIV, FIN-U. 8., TACHANA MERKAZITNAL

Egy gazdátlan kétárbócos története

REGÉN

Írta:
GEORGES SIMENON

6.

A hajótulajdonos kihajolt az ablakon. A házát akarta látni. Ujjongtam magamban! Eszembe jutott valami, ez a gondolat eloszlatta majd minden félelmemet: igen, G. 7.-ből újra a régi G. 7. lett: cselekszik végre, ahelyett, hogy ócska papucsában topogna egy szállodai szobában, sállal a nyaka körül!

„De nincs rajta semmi ruha!” — jutott hirtelen az eszembe.

De más is nyugtalanítani kezdett. Vajon valóban G. 7. zárta be az ajtót? Nem esett-e csapdába, s nem akar-e megakadályozni bennünket, hogy gyorsan észrevegyük? ...

„Az is igaz volt, hogy természetünk egyforma... — gondoltam. — Márpedig a barátom jól tudja, hogy van egy váltás ruha a szobámban...”

Határozottan nem tetszenek nekem a főnöke tempói — morgott Morineau, kinek arcszíne változatlanul sárga volt, szeme alatt a táskák pedig egyre jobban megnyúltak, májbajról árulkodván. — Végül is én fizetem... Amíg ez a nyomozás tart, bizonyos értelemben az én alkalmazottam... Feltétlenül ide kell hívunk valakit... Mégsem maradhatunk itt ebben a szobában...

Odalent csejengeni kezdett a telefon; mindketten hegyezni kezdtük a fülünket.

Ahogy az ajtóhoz lapultam, ennyit hallottam:

— Igen, uram... Azonnal, uram... Morineau úrhoz, igen, értem!...

Lépések zaja a lépcsőn. Kopogás az ajtón.

— Fordítsa meg a kulcsot! — mondtam. Felismerem a szobalány lépteit.

— Hogyan! Hát önök be vannak zárva?

— Nem érdekes! Nyissa ki!...

A szobalány értetlenül és nyugtalanul pillantott ránk; alig tudta zavarát leplezni.

— Bocsánatot kérek... Túl gyorsan siettem fel a lépcsőn... G. 7. úr telefonált... Arra kéri önöket, hogy keressék fel Morineau úr lakását...

— Hogyhogy?... Az én lakásom?...

Ujjongtam magamban!... Semmit sem tudtam még, de már ujjongtam!... Nem, G. 7. nincs jobban megfázva mint én!... Csak komédiázott... Ő zárta be az ajtót... Most pedig ott vár bennünket a hajótulajdonos lakásán.

És Morineau szemmel láthatóan megváltozott. Természeténél fogva csúnya ember volt... S mikor megtudta, hogy bezárták, még jobban megcsúfult... Most pedig tökéletesen összeomlott... Sárgás bőre petyhüdt fityeggett; Morineau, a szó szoros értelmében véve varangyos békához hasonlított most...

— Hát ez meg mit jelent?...

Elhatároztam, hogy ha el akar menekülni, bármi áron is, de a lakására cipelem. Mereven figyeltem mozdulatait.

— Hamarosan megtudjuk... Mindössze kétszáz lépést kell tennünk...

Ottelejtette kalapját; a kezébe nyomtam.

— De hát a főnöke mégsem mehetett ki pizsamában az utcára...

— Tudja, uram, nem nagyon hiú ember... — szellemeskedtem.

Igen, diadalmamozban úsztam! Kétnapos néma nyugtalanság, bizonytalan rossz érzés után egyszerre feloldódott minden.

Most is magam előtt látom, amint ott állunk Morineau úrral házának kapujában. Habozott, hogy belépjen-e? Aztán benyitottunk az irodába.

— Hol van a detektív? — kérdezte a vénkisasszonytól.

— De hát... odafent... a lakásban... Hiszen ön küldte, hogy vegyen magához valami iratokat, melyeket itt tetszett felejtetni... vagy nem?...

Dühében a két szeme majd kiugrott a helyéből.

— És pizsamát visel?!... — robbant ki.

Nem tudom, hogyan fojtottam el homéroszi kacagásomat. A vénkisasszony és a gömbölyű kis tisztviselő nem hitt a fülének, elképedve néztek a hajótulajdonosra; s megdöbbenésük igazán nem volt szinlett.

— Nem, egyáltalán nem!... Fel van öltözve, mint bárki más!...

— Hát ezt nem ússza meg szárazon!... Mindjárt meglátjuk majd... A kisasszony fent van?

— Nem, hiszen azt tetszett üzeni, hogy menjen ki az állomásra, ott találkoznak majd...

— Én?... Én üzentem?...

— G. 7. úrral... A kisasszony tüstént el is sietett... Ugyhogy teljesen egyedül van?...

Morineau hirtelen nekiiramodott a lépcsőnek. Követtem. Nem nyitotta ki az ebédő, a konyha, vagy a szalon ajtaját; hanem saját szobájába sietett, melynek ablaka egy komor kis udvarra nyílt.

Ritkán láttam embert ilyen feldúlt állapotban. Egy pillanatra megállt az ágy előtt, körülnézett, majd egyetlen mozdulattal felrántotta egy öltözőfülkeszerű helyiség ajtaját.

S ekkor barátom nyugodt, higgadt hangját hallottam, amint valakéhez — nem tudtam, kihez? — így szólt:

— Ugy látom, megérkeztek...

Majd változatlan hangon folytatta:

— Fáradjon be, Morineau úr... Egyáltalán nem zavar bennünket... Sőt, épp ellenkezőleg!

S egy másodperc múlva megpillantottam, amint ott állt, háttal a falnak támaszkodva; az én ruhámat viselte, kék gyapjúruhát, amely mégis kissé bő volt a számára. Szája sarkában mosoly ült — a visszatért mosolya, gondoltam. S pillantásával egy keskeny tábori ágyra mutatott, melynek szélén egy nő ült.

— Sajnos nincs itt egyetlen szék sem, nem tudom helyet kínálni...

Ujjongtam magamban. Nem tudtam betelni a látvánnyal: A varangyos béka-fejű hajótulajdonosból alig észrevehetően szállt el a levegő, mint egy hólyagból, amelybe gombostűt szúrtak.

6. / AZ ÖLTÖZŐFÜLKE

Akkor csak fokozatosan vettem észre a lejátszódó jelenet részleteit, de okosabbnak látom, hogy most egyszerre számoljak be róluk; így pontosabb benyomás alakulhat ki a légkörrel.

Olyan rejtett kis zug volt az az öltözőfülke, amely ma már csak ósdi házakban akad: másfél méter széles, alig két méter hosszú. Rendes ablak nincs. A napsugarakat szűkmarkúan engedte át egy kis csapóablak, amely Morineau úr hálószobájára nézett, de erre a nyílásra sötétzűnű szövetfüggönyt akasztottak, úgyhogy amikor becsukták az az ajtót, odabent csaknem teljes sötétség uralkodott.

De amikor nyitva volt az ajtó — mint például most — akkor is csak gyér, erőtlen fény hatolt be a szobába; rendkívül lehangoló volt a hatása. Ehhez az odúhoz képest az akváriumszerű, zöld ablakos földszinti iroda maga volt a meglevenedett vidámság!

Tábori ágy. Még a hadseregben is matracot tesznek az ilyen ágyakra. Ezt azonban semmi sem borította. S az ágy nem: egyetlen szürkés gyapjútakaró, amely nem kerülhetett többé tizenöt franknál; lyukak tarkították.

Nem tűzök. Nem rajzolom feketébbnek a helyzetet, mint amilyen volt, nincsen beteges hajlamom a sötét körülmények iránt. Ritkán láttam nyomorúságosabb környezetet.

A helyiség sarkában zománcos korsó, benne bizonyára víz. Egy szalmaszéken tányér, azon kenyérdarab, és szózott, füstölt heringmaradék.

Si mintegy kontrasztként: igen, egy asszony! Egy nagyszerű asszony, teljes virágában!... Harmincötven éves lehetett. De a kor még nem fakította meg szépségét. A kezdődő érettség stigmái még nem ütöttek ki rajta. Egyetlen jelét sem láttam elvirágzásának. Éppen ellenkezőleg!

Életerős, egészséges a teste, de anélkül, hogy hízásnak indulna még. A bőre gyönyörű. A haja égvörös, arcszíne ragyogó, mint általában a vöröshajuaké. Szemében mintha rőt aranyzemcsék csillognának.

Ott ült az ágy szélén, kissé összegörnyedve. Csak egy selyemruhát viselt, s öltözetének ragyogása különös ellentétben állt a háttérrel.

G. 7. a nagyvilági gavallérok finomkodó hangján mutatott be egymásnak bennünket:

— Morineau-né nagyságos asszony...

Legjobban az a sötétbarna holdudvar babonázott meg, amely a szeme alatt húzódott; fájdalmas és rejtélyes dicsfényel övezte.

— Ne fáradjunk át inkább a szalonba, Morineau úr? Morineau nem válaszolt, meg se mozdult.

— Rendben van... Hát akkor maradunk itt... A nagyságos asszonynak egyébként is elég ideje volt ahhoz, hogy hozzászokkójék a helyiség kényelmetlenségéhez...

S kettőnk felé, a hajótulajdonos és énfelem fordult:

— Legjobban az lepott meg ebben az ügyben, hogy Morineau úr felkért a nyomozásra... Ugyanis nem élünk Angliában, vagy az Egyesült Államokban, ahol bevett, mindennapi szokás, hogy az emberek magádetektívhez fordulnak. Odaát ez épp olyan normális foglalkozás, mint a könyvelői vagy az építész-mérnöki. Megengedi, asszonyom, hogy rágyujtsak?...

Cigarettára gyújtott. Amikor látta, hogy az asszony szinte kábultan mered tárcájára, megkínálta.

S amíg Morineau-né mohón szívta be a füstöt, G. 7. így folytatta.

— Franciaországban akkor fordulnak egy magánnyomozói irodához, ha azt akarják, hogy a rendőrség ne foglalkozzék az ügygel... Egy hölgyet kell megfigyelni, akire gyanakszik a férje, vagy egy férjet, akiben nem bízik a felesége... Meg kell találni egy ékszeret, melyet ellopott a cseléd, de a cselédet mégsem akarják a rendőrség kezére adni... Vagy pedig kényes örökösödési ügyek...

Márpedig mi Fécamp-ban vagyunk... Isten háta mögötti kisváros, ahol még soha nem járt magádetektív... Morineau úr a helyi polgárság legjellegzetesebb példánya... S amikor hozzám folyamodik, a rendőrség már javában nyomoz.

Végül vegyék figyelembe, hogy Morineau úr nem a három-négy legismertebb, régi párizsi magánnyomozói iroda közül kéri fel valamelyiket, holott minden napilap hatodik oldalán megtalálják a címüket...

Egy új céget keres fel, olyan detektív, aki csupán nemrég nyitotta meg irodáját...

S tegyük hozzá azt is, hogy az egész vidék tud milyen pokolian zsugori Morineau úr... A rendőrség ingyen dolgozik a számára, tökéletes gépezetével ingyen a rendelkezésére áll... Mégis huszonegyezer frankot áldoz fel csak azért, hogy ideutazzon egy jöttment detektív, akiről semmit sem tud, hacsak nem azt, hogy fiatal és valószínűleg tapasztalatlan...

Hát ez volt a nyomozás kiindulópontja...

És G. 7. felém fordult:

— Nem nyitná ki a szomszéd szoba ablakát? Rossz itt a levegő...

A hajótulajdonos, félig a falnak támaszkodva, megreppen, kidülledt szemmel figyelte a detektívot; úgy festett mint aki valami rosszra készül.

— Most pedig rátérek a tárgyra! Ime, egy polgári ház! Nem a szó rokonszenves, ha azt szabad mondanom megnagyatató, hanem épp a legocsmányabb értelemben... Levegőtlen, fénytelen szobák... Már a bejárati kapu valami rejtélyt lehel... Megbízom szinte azt közvelem, hogy amúgy sem jutok semmire, s világosan érzem, hogy éppen ezt szeretné: ne érjek el semmi eredményt... Hát akkor, kérdelem magamban, miért hívatott Morineau?... Elgondolodom ezen... A rendőrség senkivel sem szokta közölni a nyomozás egyes lépéseit és következményeit, még a károsulttal sem; akiknek érdekében dolgozik... Viszont egy magádetektív, aki valaha a rendőrség kötelékében állt, állandóan értesülhet a folyamatban levő nyomozás eredményeiről.

A második tény, melyet nagyjából biztosnak tekintetek: Morineau úr azért hívatott ide, hogy tájékoztassam Lucas felügyelő tevékenységéről.

Most már csak azt kell megtudnom, hogy miért van erre szüksége és rekonstruálnom kell az eseményeket. A ház és a cég látszólag nyugodt és komoly. Morineau úr gazdag. Két gyereke van.

Erdeklődni kezdek, s első értesüléseim meglepőek a nyugtalanítóak. Az épület homlokzata méltóságtelep a külszín látszólag kényelmes életet takar. De Morineau kisasszony vásárolt be... Az ifjabb Morineau egyszerű kis tisztviselőként dolgozik egy bankban...

Morineau-né pedig nem létezik... Eltűnt, valahán régen... A nevét sem ejtik ki ebben a házban...

Talán másutt rejtőzik a titok. Lucas felügyelő Marie-Galante fedélzetén s a hajó körül kutatja...

En itt keresem, ebben a házban, ahová még a magányt sem engedik behatolni.

De hát a tisztelődíjamat nem ezért kapom. Azt tudom tudom, hogy a lábam sem tehetem be a lakásba. Morineau nem fogja megengedni, s minden kérdésre válaszatlan marad, vagy pedig hazug feleleteket kapok. Ezért hűttem meg. Ki sem mozdulok a szobámból. Morineau úr magádetektívot fogadott, s a magádetektív láthatatlan, nem teljesíti azt, amiért alkalmazta.

Első eredmény: a kis Philippe látogatása...

Második eredmény: épp az, ami a céloom volt: Morineau úr nyugtalanodik, idegeskedni kezd, felkeres a Vasúti Szállodában, de megnyugszik, amikor pizsamában találja a detektívot, sállal a nyaka körül, kőhögés rohamoktól fojtogatva...

Most már csak az van hátra, hogy zavartalanul bejussak a helyszínre... Természetesen túllépek a háztáskörömet... Természetesen Morineau úr, önök jogán feljelenteni engem, hogy család útján hatoltam be a lakásába... Amikor még a rendőrség kötelékében szolgáltam, nem engedhettem meg magamnak, hogy megszegjem a szakma legszigorúbb szabályait, házkutatási végzést kellett volna szerezni, bírói aláírással.

De hát nem arra kért fel, Morineau úr, hogy kiderítsem az igazságot?

Az ön baja lesz, ha valóban kiderítem!... Így hát becsapom a tisztviselőit, akik nem állják utamat, s én behatolok lakásának rejtélyébe... Becsapom a lányomat is, aki jettlenül nyugtalanul várja az állomáson...

Itt állok, egyedül, a helyszínen... A szalonban semmi. Az ebédlőben semmi; este ki szokták nyitni a szalukat, s a járóelők meggyőződhetnek róla, milyen becsületes ház ez, zongora szól és románcokat énekelnek...

De hátra van még a hálószoba... S egy ajtó be van zárva, az öltözőfülke ajtaja, melynek kulcsát gondosan elvitte valaki...

Egy hajlított vasdrót megteszi... És az ajtó mögött egy asszony áll...

Nem vagyok proféta... Egy detektívregényben biztosan úgy szerepeltetne a szerző, hogy a csekélyke tények birtokában, pusztán elmékedés segítségével feltárom a Marie-Galante rejtélyét...

A szakma gyakorlatában a feladat nem ilyen könnyű volt... Tudni kell, hol rejtőzik az igazság, s meg kell keresni...

Nos, én megéreztem, hogy itt rejtőzik az igazság, s idejöttem, hogy megleljem...

Itt találtam a nagyságos asszonyt, aki kénytelen volt elmondani, hogy mi történt, Morineau-né nagyságos asszonyt, aki egyáltalán nem halt meg Brémában, hanem ahogy nemrég szíves volt közölni velem...

(Befejező rész vasárnap)

Ketten beszélnek

Vége az ünnepeknek, hogy bonyolított a rokonság?

— Le kell kopognom... bár az idén rekord-rokonjárás volt, nem panaszkodhatom.

— Na végre jót is hall az ember... Meséljen!

— A külföldiekkel kezdtem: a Tüzföldről ittjárt a sógorom nagybátyja, a feleségével és három hámisítatlan kis külföldi szabrevál.

— Ez micsoda meghatározás, hogy külföldi szabrevál?

— Tüzföldi szabrevál! Igen jövevéltek, példaként állították a család neveletlen gyermekei elé.

— Ne mondja? Hogyan viselkedtek?

— Hogyan viselkedhettek a tüzföldi gyerekek? Rengeg tüzet csináltak. Hol az egyik veszett el, hol a másik verekedett valakivel össze, hol a harmadikkal szaladtunk az orvosokhoz, mert beszédett egy vírusost...

— De azután minden rendbe jött.

— Képzelem... Hogyan jött rendbe?

— Mind a három megkapta a vírusost és két héttel, ami még hátra volt a látogatásból, az ágyat nyomták, így a bácsika és a felesége részvehetett egy éjjeli repülőkiránduláson.

— Ez kellemes lehetett. Mit mondanak?

— Haifán iratkoztak a túrisztikai irodában, onnan kényelmesen egy zsúfolt taxiban lehozták őket Tel-Avivba. Pechükre éppen cham-szin volt... Kezükbe nyomták egy repülőjegyet, lilaszínűt... Mintegy két órai várakozás után, valaki elkibabálta magát, hogy a lilaszínűvel beszállni, mire a rokonok olyan futással, hogy akár a Hápóliádán is résztvehetek volna; nekikrontottak a gépnél és elfoglalták a helyüket.

— Azután következett a repülés!

— Igen. De először kirepültek a gépből; kiderült, hogy tévedés van, mert a halványzárda jegyesek indultak ezzel a géppel. Végre délelőtt kettőkor megérkeztek és esti hat órára hosszasan veszekedés árán megkapták a szobáikat. Éjszaka kipihenheték magukat és reggel azután baj nélkül ismét vissza voltak...

— Akkor sokat nem láthattak...

— Uglátszik, ez nem is fontos szempont a társasutazás rendezői számára...

— A felvonuláson résztvettek, remélem?

— Mi az hogy? Mint külföldiek, a tribünön kaptak helyet, rengeteg felvételét csináltak, bár a nappal kapták a gépészmechnikai diplomáját. A cionista munkában (a brünni Barisszia „roszisonja”) ismerkedtem meg feleségével (Sámir Olga ma egyébként a beér-sevai városi közoktatási hivatal igazgatója), aztán Amerika: a columbiai egyetem iparmérnöki fakultásán tanul. Nehéz évek következtek: az 1933-as összeomlás alatt nyögő Amerikában nem tud elhelyezkedni. Egy ideig kísérleti mérnök és sofőr. Végül háttérfordítanak feleségével az új-világnak és franciaországi cháchsará után, 1935-ben az Alijját Hanoár oktatóként érkeznek meg az országba. Gvát kibucba kerültek.

— Ezért egész őszintén gondoltam... hiszen csak egy külföldi rokonom jött... mit szólnon azonban Kelemen, a szomszédom? Hozzá három nagybácsi jött Amerikából és két unokatestvér Bolíviából.

— Mi történt vele?

— Még nem ismerem pontosan a diagnózist... Jelenleg zárt osztályon ápolják. (bér—)

— Vajon miért?

— Az egyik azért, mert a külföldiek keveset voltak nálunk, a másik azért, mert sokat. Az egyik azért, mert a bácsika, aki 25 éve nem látta, nem ismerte meg mind jött, a másik azért, mert visszaemlékezett arra a gyerekkori csínyre, amikor 25 évvel ezelőtt kilopta az osztály pump-kasszájából a közös pénzt és elhuzsongyozta...

— Jóságot Isten és még maga volt, aki azzal kezd-

Magyar-zsidó karrierék:

Sámir Ávrahám, a Holt-tenger Müvek „papája”, aki már 1935-ben Novomejszky-nél kálisót termelt

A Holt-tenger Müvek havi folyóiratában, a „NIV”-ben, nemrég jelent meg róla. Ez volt a címe: „Papája”. Nem „abá”, hanem így: papa. Semmi több: sem név, sem cím, sem munkakör és a gyár 800 dolgozója, csak egy pillantást vetve a címre, már tudta kiról van szó. Mosolyogva mutatták egymásnak a képet, amelyen éppen az egyik bonyolult gépmotort működtetését figyelte: Hiné „papá” selánu...

Gyárigazgatót nem szokták emberei papának becéznie. (Legfeljebb „boss”-nak, — de azt is csak a háta mögött —, ami angolul főnököt jelent, a héber köznyelv használatában pedig „nagy főnököt”, a teljhatalmu munkadót, akitől félni kell és akinek utasításait ajánlatos gyorsan végrehajtani.) De őt nem a háta mögött hívják így, hiszen szemtől-szembe megkérdezik: „Má slomchá „papá”?...”

A magyarázata ennek? Semmiesetre sem az, amelyvel — kérdésünkre — Sámir Ávrahám (Stein Elemér) szolgál:

— Valahogy kiszivárgott, hogy otthon „papának” hívnak...

Az igazság az, hogy a gyár dolgozóit, úgy néznek fel rá — különben is egy fejfel kimagaslók közülük — mint gyereket az apjára. Talán a kora miatt is (hatvanadik évében jár) és mert „fehérgalléros” magas besorolása ellenére, éppen úgy öltözködik, mint munkásai: sötét munkaruha és védősisak. És nem az irodából, a papírtervek halmaza mögött dirigálja őket, hanem velük van az üzemekben, a gépek mellett reggeltől-estig. Elsőnek érkezik, megelőzve mindenkit és végigjárja „birodalmát”: az Álef gyárat, a brómüzemet és a vadonatúj Bét-telepet. És elismerik szakértelmét: gazdag tapasztalatát, hiszen az egyik legregibb alkalmazottja a gyárnak: 1935-ben lépett a szolgálatába, akkor, amikor még azt „Potash Társaság”-nak hívták.

Szászrőgen mellett született, szász iskolában tanult. Marosvásárhelyen érettségizett, majd később egy évig jogot hallgatott Kolozsváron. De ez nem „feküdt” neki: mindig mérnök szeretett volna lenni. Pénze nem volt a tanulásra. Azonban az amerikai nagybácsi segítségével ez is megvalósult: a pisai egyetemen tanult, majd később Brünben, ahol kézhez kapta a gépészmechnikai diplomáját. A cionista munkában (a brünni Barisszia „roszisonja”) ismerkedtem meg feleségével (Sámir Olga ma egyébként a beér-sevai városi közoktatási hivatal igazgatója), aztán Amerika: a columbiai egyetem iparmérnöki fakultásán tanul. Nehéz évek következtek: az 1933-as összeomlás alatt nyögő Amerikában nem tud elhelyezkedni. Egy ideig kísérleti mérnök és sofőr. Végül háttérfordítanak feleségével az új-világnak és franciaországi cháchsará után, 1935-ben az Alijját Hanoár oktatóként érkeznek meg az országba. Gvát kibucba kerültek.

— Ezért egész őszintén gondoltam... hiszen csak egy külföldi rokonom jött... mit szólnon azonban Kelemen, a szomszédom? Hozzá három nagybácsi jött Amerikából és két unokatestvér Bolíviából.

— Mi történt vele?

— Még nem ismerem pontosan a diagnózist... Jelenleg zárt osztályon ápolják. (bér—)

lyogjon! Akkor az nagy öszszeg volt — meséli Sámir. — Akkor még csak a Káliában, a Holt-tenger északi csücskében fekvő gyár működött — a szdomi telepet csak 1934-ben kezdték el építeni és amikor odakerültem, még csak kísérleti állapotban volt. Jeruzsálemből utaztunk le minden vasárnap reggel a telepre és csak a hét végén vissza. Aki hétköznap haza akart utazni a családjához, az felülhetett a teherautóra a potash-zsákok tetejére...

— 1936 júniusában, az arab zavargások kitörésekor megbeszéltem: átlótték a lábamat. Felgyógyulásom után nem kerültem vissza Káliába: a jeruzsálemi főirodába osztottak be. Kényelmes munkaköröm volt, csak nagyon unalmas: én ragasztottam fel az élelmiszer szelvényeket a konyhán. Amikor könnyű beosztásom miatt lecsökkentették fizetésemet napi két és fél piasztterrel, jelentkeztem a vezetőségnek: „Gyerekek, én tulajdonképpen mérnök vagyok! Adjatok nekem más munkát!”

— Na, akkor kerültem a hajóépítéshez: egy angol mérnökkel Holt-tengeri csónakokat konstruáltunk. Három, 100 tonnás kálisó-szállító csónakot építettünk és egy 200 lóerős vontatót. Dr. Bloch (most kapott éppen Izráel-díjat) akkor érkezett a telepre és asszisztense lettem: három évig dolgoztunk együtt mindenféle tervekben, dr. Bloch elképzeléseim, álmain... Azonkívül én vezettem azt a munkát, amit még ma is csinálunk: a lúgok festését. Ez már akkor is nagyon jól sikerült. Azonkívül én voltam a kísérleti-osztály konstruktorja is.

— Mennyi kálisót termeltek akkor évente? — kérdezzük.

— Harmincezer tonnát termeltünk évente. Ez volt a maximum. Nem is termelhettünk többet, mivel Káliában nem volt hely több párolómedencének. Ez volt tulajdonképpen az oka, hogy 1934-ben elkezdtek építeni a szdomi telepet, ahol szinte korlátlan területek álltak rendelkezésünkre.

— 1937-ben mentem le először Szdomba, dr. Bloch-hal együtt. Csónakon utaztunk le. Nem volt szárazföldi út és mindent csónakokon szállítottak le akkor, északról Szdomba és ugyanígy visszafelé, később, a kitermelt kálisót is. Eleinte szírtatlan állapotban, majd a későbbi idők folyamán már zsákol-

va. Szdomban elkezdtek szelmele, ahol Sámir megpróbál elhelyezkedni. Aztán: a Holt-tenger...

— 1935 szeptemberében jelemtkeztem a „Potash Társaság”-nál. Felvettek — kazánfűtőnek. De ha kellett, dolgoztam a lakatosműhelyben, meg a kálisó termelőcsoportban is. Negyven piaszttert kerestem naponta. Ne moso-

lyogjon! Akkor az nagy öszszeg volt — meséli Sámir. — Akkor még csak a Káliában, a Holt-tenger északi csücskében fekvő gyár működött — a szdomi telepet csak 1934-ben kezdték el építeni és amikor odakerültem, még csak kísérleti állapotban volt. Jeruzsálemből utaztunk le minden vasárnap reggel a telepre és csak a hét végén vissza. Aki hétköznap haza akart utazni a családjához, az felülhetett a teherautóra a potash-zsákok tetejére...

— 1936 júniusában, az arab zavargások kitörésekor megbeszéltem: átlótték a lábamat. Felgyógyulásom után nem kerültem vissza Káliába: a jeruzsálemi főirodába osztottak be. Kényelmes munkaköröm volt, csak nagyon unalmas: én ragasztottam fel az élelmiszer szelvényeket a konyhán. Amikor könnyű beosztásom miatt lecsökkentették fizetésemet napi két és fél piasztterrel, jelentkeztem a vezetőségnek: „Gyerekek, én tulajdonképpen mérnök vagyok! Adjatok nekem más munkát!”

— Na, akkor kerültem a hajóépítéshez: egy angol mérnökkel Holt-tengeri csónakokat konstruáltunk. Három, 100 tonnás kálisó-szállító csónakot építettünk és egy 200 lóerős vontatót. Dr. Bloch (most kapott éppen Izráel-díjat) akkor érkezett a telepre és asszisztense lettem: három évig dolgoztunk együtt mindenféle tervekben, dr. Bloch elképzeléseim, álmain... Azonkívül én vezettem azt a munkát, amit még ma is csinálunk: a lúgok festését. Ez már akkor is nagyon jól sikerült. Azonkívül én voltam a kísérleti-osztály konstruktorja is.

— Mennyi kálisót termeltek akkor évente? — kérdezzük.

— Harmincezer tonnát termeltünk évente. Ez volt a maximum. Nem is termelhettünk többet, mivel Káliában nem volt hely több párolómedencének. Ez volt tulajdonképpen az oka, hogy 1934-ben elkezdtek építeni a szdomi telepet, ahol szinte korlátlan területek álltak rendelkezésünkre.

— 1937-ben mentem le először Szdomba, dr. Bloch-hal együtt. Csónakon utaztunk le. Nem volt szárazföldi út és mindent csónakokon szállítottak le akkor, északról Szdomba és ugyanígy visszafelé, később, a kitermelt kálisót is. Eleinte szírtatlan állapotban, majd a későbbi idők folyamán már zsákol-

lyogjon! Akkor az nagy öszszeg volt — meséli Sámir. — Akkor még csak a Káliában, a Holt-tenger északi csücskében fekvő gyár működött — a szdomi telepet csak 1934-ben kezdték el építeni és amikor odakerültem, még csak kísérleti állapotban volt. Jeruzsálemből utaztunk le minden vasárnap reggel a telepre és csak a hét végén vissza. Aki hétköznap haza akart utazni a családjához, az felülhetett a teherautóra a potash-zsákok tetejére...

— 1936 júniusában, az arab zavargások kitörésekor megbeszéltem: átlótték a lábamat. Felgyógyulásom után nem kerültem vissza Káliába: a jeruzsálemi főirodába osztottak be. Kényelmes munkaköröm volt, csak nagyon unalmas: én ragasztottam fel az élelmiszer szelvényeket a konyhán. Amikor könnyű beosztásom miatt lecsökkentették fizetésemet napi két és fél piasztterrel, jelentkeztem a vezetőségnek: „Gyerekek, én tulajdonképpen mérnök vagyok! Adjatok nekem más munkát!”

— Na, akkor kerültem a hajóépítéshez: egy angol mérnökkel Holt-tengeri csónakokat konstruáltunk. Három, 100 tonnás kálisó-szállító csónakot építettünk és egy 200 lóerős vontatót. Dr. Bloch (most kapott éppen Izráel-díjat) akkor érkezett a telepre és asszisztense lettem: három évig dolgoztunk együtt mindenféle tervekben, dr. Bloch elképzeléseim, álmain... Azonkívül én vezettem azt a munkát, amit még ma is csinálunk: a lúgok festését. Ez már akkor is nagyon jól sikerült. Azonkívül én voltam a kísérleti-osztály konstruktorja is.

— Mennyi kálisót termeltek akkor évente? — kérdezzük.

— Harmincezer tonnát termeltünk évente. Ez volt a maximum. Nem is termelhettünk többet, mivel Káliában nem volt hely több párolómedencének. Ez volt tulajdonképpen az oka, hogy 1934-ben elkezdtek építeni a szdomi telepet, ahol szinte korlátlan területek álltak rendelkezésünkre.

— 1937-ben mentem le először Szdomba, dr. Bloch-hal együtt. Csónakon utaztunk le. Nem volt szárazföldi út és mindent csónakokon szállítottak le akkor, északról Szdomba és ugyanígy visszafelé, később, a kitermelt kálisót is. Eleinte szírtatlan állapotban, majd a későbbi idők folyamán már zsákol-

lyogjon! Akkor az nagy öszszeg volt — meséli Sámir. — Akkor még csak a Káliában, a Holt-tenger északi csücskében fekvő gyár működött — a szdomi telepet csak 1934-ben kezdték el építeni és amikor odakerültem, még csak kísérleti állapotban volt. Jeruzsálemből utaztunk le minden vasárnap reggel a telepre és csak a hét végén vissza. Aki hétköznap haza akart utazni a családjához, az felülhetett a teherautóra a potash-zsákok tetejére...

— 1936 júniusában, az arab zavargások kitörésekor megbeszéltem: átlótték a lábamat. Felgyógyulásom után nem kerültem vissza Káliába: a jeruzsálemi főirodába osztottak be. Kényelmes munkaköröm volt, csak nagyon unalmas: én ragasztottam fel az élelmiszer szelvényeket a konyhán. Amikor könnyű beosztásom miatt lecsökkentették fizetésemet napi két és fél piasztterrel, jelentkeztem a vezetőségnek: „Gyerekek, én tulajdonképpen mérnök vagyok! Adjatok nekem más munkát!”

— Na, akkor kerültem a hajóépítéshez: egy angol mérnökkel Holt-tengeri csónakokat konstruáltunk. Három, 100 tonnás kálisó-szállító csónakot építettünk és egy 200 lóerős vontatót. Dr. Bloch (most kapott éppen Izráel-díjat) akkor érkezett a telepre és asszisztense lettem: három évig dolgoztunk együtt mindenféle tervekben, dr. Bloch elképzeléseim, álmain... Azonkívül én vezettem azt a munkát, amit még ma is csinálunk: a lúgok festését. Ez már akkor is nagyon jól sikerült. Azonkívül én voltam a kísérleti-osztály konstruktorja is.

— Mennyi kálisót termeltek akkor évente? — kérdezzük.

— Harmincezer tonnát termeltünk évente. Ez volt a maximum. Nem is termelhettünk többet, mivel Káliában nem volt hely több párolómedencének. Ez volt tulajdonképpen az oka, hogy 1934-ben elkezdtek építeni a szdomi telepet, ahol szinte korlátlan területek álltak rendelkezésünkre.

— 1937-ben mentem le először Szdomba, dr. Bloch-hal együtt. Csónakon utaztunk le. Nem volt szárazföldi út és mindent csónakokon szállítottak le akkor, északról Szdomba és ugyanígy visszafelé, később, a kitermelt kálisót is. Eleinte szírtatlan állapotban, majd a későbbi idők folyamán már zsákol-

lyogjon! Akkor az nagy öszszeg volt — meséli Sámir. — Akkor még csak a Káliában, a Holt-tenger északi csücskében fekvő gyár működött — a szdomi telepet csak 1934-ben kezdték el építeni és amikor odakerültem, még csak kísérleti állapotban volt. Jeruzsálemből utaztunk le minden vasárnap reggel a telepre és csak a hét végén vissza. Aki hétköznap haza akart utazni a családjához, az felülhetett a teherautóra a potash-zsákok tetejére...

— 1936 júniusában, az arab zavargások kitörésekor megbeszéltem: átlótték a lábamat. Felgyógyulásom után nem kerültem vissza Káliába: a jeruzsálemi főirodába osztottak be. Kényelmes munkaköröm volt, csak nagyon unalmas: én ragasztottam fel az élelmiszer szelvényeket a konyhán. Amikor könnyű beosztásom miatt lecsökkentették fizetésemet napi két és fél piasztterrel, jelentkeztem a vezetőségnek: „Gyerekek, én tulajdonképpen mérnök vagyok! Adjatok nekem más munkát!”

— Na, akkor kerültem a hajóépítéshez: egy angol mérnökkel Holt-tengeri csónakokat konstruáltunk. Három, 100 tonnás kálisó-szállító csónakot építettünk és egy 200 lóerős vontatót. Dr. Bloch (most kapott éppen Izráel-díjat) akkor érkezett a telepre és asszisztense lettem: három évig dolgoztunk együtt mindenféle tervekben, dr. Bloch elképzeléseim, álmain... Azonkívül én vezettem azt a munkát, amit még ma is csinálunk: a lúgok festését. Ez már akkor is nagyon jól sikerült. Azonkívül én voltam a kísérleti-osztály konstruktorja is.

— Mennyi kálisót termeltek akkor évente? — kérdezzük.

— Harmincezer tonnát termeltünk évente. Ez volt a maximum. Nem is termelhettünk többet, mivel Káliában nem volt hely több párolómedencének. Ez volt tulajdonképpen az oka, hogy 1934-ben elkezdtek építeni a szdomi telepet, ahol szinte korlátlan területek álltak rendelkezésünkre.

— 1937-ben mentem le először Szdomba, dr. Bloch-hal együtt. Csónakon utaztunk le. Nem volt szárazföldi út és mindent csónakokon szállítottak le akkor, északról Szdomba és ugyanígy visszafelé, később, a kitermelt kálisót is. Eleinte szírtatlan állapotban, majd a későbbi idők folyamán már zsákol-

lyogjon! Akkor az nagy öszszeg volt — meséli Sámir. — Akkor még csak a Káliában, a Holt-tenger északi csücskében fekvő gyár működött — a szdomi telepet csak 1934-ben kezdték el építeni és amikor odakerültem, még csak kísérleti állapotban volt. Jeruzsálemből utaztunk le minden vasárnap reggel a telepre és csak a hét végén vissza. Aki hétköznap haza akart utazni a családjához, az felülhetett a teherautóra a potash-zsákok tetejére...

— 1936 júniusában, az arab zavargások kitörésekor megbeszéltem: átlótték a lábamat. Felgyógyulásom után nem kerültem vissza Káliába: a jeruzsálemi főirodába osztottak be. Kényelmes munkaköröm volt, csak nagyon unalmas: én ragasztottam fel az élelmiszer szelvényeket a konyhán. Amikor könnyű beosztásom miatt lecsökkentették fizetésemet napi két és fél piasztterrel, jelentkeztem a vezetőségnek: „Gyerekek, én tulajdonképpen mérnök vagyok! Adjatok nekem más munkát!”

— Na, akkor kerültem a hajóépítéshez: egy angol mérnökkel Holt-tengeri csónakokat konstruáltunk. Három, 100 tonnás kálisó-szállító csónakot építettünk és egy 200 lóerős vontatót. Dr. Bloch (most kapott éppen Izráel-díjat) akkor érkezett a telepre és asszisztense lettem: három évig dolgoztunk együtt mindenféle tervekben, dr. Bloch elképzeléseim, álmain... Azonkívül én vezettem azt a munkát, amit még ma is csinálunk: a lúgok festését. Ez már akkor is nagyon jól sikerült. Azonkívül én voltam a kísérleti-osztály konstruktorja is.

— Mennyi kálisót termeltek akkor évente? — kérdezzük.

— Harmincezer tonnát termeltünk évente. Ez volt a maximum. Nem is termelhettünk többet, mivel Káliában nem volt hely több párolómedencének. Ez volt tulajdonképpen az oka, hogy 1934-ben elkezdtek építeni a szdomi telepet, ahol szinte korlátlan területek álltak rendelkezésünkre.

— 1937-ben mentem le először Szdomba, dr. Bloch-hal együtt. Csónakon utaztunk le. Nem volt szárazföldi út és mindent csónakokon szállítottak le akkor, északról Szdomba és ugyanígy visszafelé, később, a kitermelt kálisót is. Eleinte szírtatlan állapotban, majd a későbbi idők folyamán már zsákol-

lyogjon! Akkor az nagy öszszeg volt — meséli Sámir. — Akkor még csak a Káliában, a Holt-tenger északi csücskében fekvő gyár működött — a szdomi telepet csak 1934-ben kezdték el építeni és amikor odakerültem, még csak kísérleti állapotban volt. Jeruzsálemből utaztunk le minden vasárnap reggel a telepre és csak a hét végén vissza. Aki hétköznap haza akart utazni a családjához, az felülhetett a teherautóra a potash-zsákok tetejére...

— 1936 júniusában, az arab zavargások kitörésekor megbeszéltem: átlótték a lábamat. Felgyógyulásom után nem kerültem vissza Káliába: a jeruzsálemi főirodába osztottak be. Kényelmes munkaköröm volt, csak nagyon unalmas: én ragasztottam fel az élelmiszer szelvényeket a konyhán. Amikor könnyű beosztásom miatt lecsökkentették fizetésemet napi két és fél piasztterrel, jelentkeztem a vezetőségnek: „Gyerekek, én tulajdonképpen mérnök vagyok! Adjatok nekem más munkát!”

— Na, akkor kerültem a hajóépítéshez: egy angol mérnökkel Holt-tengeri csónakokat konstruáltunk. Három, 100 tonnás kálisó-szállító csónakot építettünk és egy 200 lóerős vontatót. Dr. Bloch (most kapott éppen Izráel-díjat) akkor érkezett a telepre és asszisztense lettem: három évig dolgoztunk együtt mindenféle tervekben, dr. Bloch elképzeléseim, álmain... Azonkívül én vezettem azt a munkát, amit még ma is csinálunk: a lúgok festését. Ez már akkor is nagyon jól sikerült. Azonkívül én voltam a kísérleti-osztály konstruktorja is.

— Mennyi kálisót termeltek akkor évente? — kérdezzük.

— Harmincezer tonnát termeltünk évente. Ez volt a maximum. Nem is termelhettünk többet, mivel Káliában nem volt hely több párolómedencének. Ez volt tulajdonképpen az oka, hogy 1934-ben elkezdtek építeni a szdomi telepet, ahol szinte korlátlan területek álltak rendelkezésünkre.

— 1937-ben mentem le először Szdomba, dr. Bloch-hal együtt. Csónakon utaztunk le. Nem volt szárazföldi út és mindent csónakokon szállítottak le akkor, északról Szdomba és ugyanígy visszafelé, később, a kitermelt kálisót is. Eleinte szírtatlan állapotban, majd a későbbi idők folyamán már zsákol-

lyogjon! Akkor az nagy öszszeg volt — meséli Sámir. — Akkor még csak a Káliában, a Holt-tenger északi csücskében fekvő gyár működött — a szdomi telepet csak 1934-ben kezdték el építeni és amikor odakerültem, még csak kísérleti állapotban volt. Jeruzsálemből utaztunk le minden vasárnap reggel a telepre és csak a hét végén vissza. Aki hétköznap haza akart utazni a családjához, az felülhetett a teherautóra a potash-zsákok tetejére...

— 1936 júniusában, az arab zavargások kitörésekor megbeszéltem: átlótték a lábamat. Felgyógyulásom után nem kerültem vissza Káliába: a jeruzsálemi főirodába osztottak be. Kényelmes munkaköröm volt, csak nagyon unalmas: én ragasztottam fel az élelmiszer szelvényeket a konyhán. Amikor könnyű beosztásom miatt lecsökkentették fizetésemet napi két és fél piasztterrel, jelentkeztem a vezetőségnek: „Gyerekek, én tulajdonképpen mérnök vagyok! Adjatok nekem más munkát!”

— Na, akkor kerültem a hajóépítéshez: egy angol mérnökkel Holt-tengeri csónakokat konstruáltunk. Három, 100 tonnás kálisó-szállító csónakot építettünk és egy 200 lóerős vontatót. Dr. Bloch (most kapott éppen Izráel-díjat) akkor érkezett a telepre és asszisztense lettem: három évig dolgoztunk együtt mindenféle tervekben, dr. Bloch elképzeléseim, álmain... Azonkívül én vezettem azt a munkát, amit még ma is csinálunk: a lúgok festését. Ez már akkor is nagyon jól sikerült. Azonkívül én voltam a kísérleti-osztály konstruktorja is.

— Mennyi kálisót termeltek akkor évente? — kérdezzük.

— Harmincezer tonnát termeltünk évente. Ez volt a maximum. Nem is termelhettünk többet, mivel Káliában nem volt hely több párolómedencének. Ez volt tulajdonképpen az oka, hogy 1934-ben elkezdtek építeni a szdomi telepet, ahol szinte korlátlan területek álltak rendelkezésünkre.

— 1937-ben mentem le először Szdomba, dr. Bloch-hal együtt. Csónakon utaztunk le. Nem volt szárazföldi út és mindent csónakokon szállítottak le akkor, északról Szdomba és ugyanígy visszafelé, később, a kitermelt kálisót is. Eleinte szírtatlan állapotban, majd a későbbi idők folyamán már zsákol-

lyogjon! Akkor az nagy öszszeg volt — meséli Sámir. — Akkor még csak a Káliában, a Holt-tenger északi csücskében fekvő gyár működött — a szdomi telepet csak 1934-ben kezdték el építeni és amikor odakerültem, még csak kísérleti állapotban volt. Jeruzsálemből utaztunk le minden vasárnap reggel a telepre és csak a hét végén vissza. Aki hétköznap haza akart utazni a családjához, az felülhetett a teherautóra a potash-zsákok tetejére...

— 1936 júniusában, az arab zavargások kitörésekor megbeszéltem: átlótték a lábamat. Felgyógyulásom után nem kerültem vissza Káliába: a jeruzsálemi főirodába osztottak be. Kényelmes munkaköröm volt, csak nagyon unalmas: én ragasztottam fel az élelmiszer szelvényeket a konyhán. Amikor könnyű beosztásom miatt lecsökkentették fizetésemet napi két és fél piasztterrel, jelentkeztem a vezetőségnek: „Gyerekek, én tulajdonképpen mérnök vagyok! Adjatok nekem más munkát!”

— Na, akkor kerültem a hajóépítéshez: egy angol mérnökkel Holt-tengeri csónakokat konstruáltunk. Három, 100 tonnás kálisó-szállító csónakot építettünk és egy 200 lóerős vontatót. Dr. Bloch (most kapott éppen Izráel-díjat) akkor érkezett a telepre és asszisztense lettem: három évig dolgoztunk együtt mindenféle tervekben, dr. Bloch elképzeléseim, álmain... Azonkívül én vezettem azt a munkát, amit még ma is csinálunk: a lúgok festését. Ez már akkor is nagyon jól sikerült. Azonkívül én voltam a kísérleti-osztály konstruktorja is.

— Mennyi kálisót termeltek akkor évente? — kérdezzük.

— Harmincezer tonnát termeltünk évente. Ez volt a maximum. Nem is termelhettünk többet, mivel Káliában nem volt hely több párolómedencének. Ez volt tulajdonképpen az oka, hogy 1934-ben elkezdtek építeni a szdomi telepet, ahol szinte korlátlan területek álltak rendelkezésünkre.

— 1937-ben mentem le először Szdomba, dr. Bloch-hal együtt. Csónakon utaztunk le. Nem volt szárazföldi út és mindent csónakokon szállítottak le akkor, északról Szdomba és ugyanígy visszafelé, később, a kitermelt kálisót is. Eleinte szírtatlan állapotban, majd a későbbi idők folyamán már zsákol-

lyogjon! Akkor az nagy öszszeg volt — meséli Sámir. — Akkor még csak a Káliában, a Holt-tenger északi csücskében fekvő gyár működött — a szdomi telepet csak 1934-ben kezdték el építeni és amikor odakerültem, még csak kísérleti állapotban volt. Jeruzsálemből utaztunk le minden vasárnap reggel a telepre és csak a hét végén vissza. Aki hétköznap haza akart utazni a családjához, az felülhetett a teherautóra a potash-zsákok tetejére...

— 1936 júniusában, az arab zavargások kitörésekor megbeszéltem: átlótték a lábamat. Felgyógyulásom után nem kerültem vissza Káliába: a jeruzsálemi főirodába osztottak be. Kényelmes munkaköröm volt, csak nagyon unalmas: én ragasztottam fel az élelmiszer szelvényeket a konyhán. Amikor könnyű beosztásom miatt lecsökkentették fizetésemet napi két és fél piasztterrel, jelentkeztem a vezetőségnek: „Gyerekek, én tulajdonképpen mérnök vagyok! Adjatok nekem más munkát!”

— Na, akkor kerültem a hajóépítéshez: egy angol mérnökkel Holt-tengeri csónakokat konstruáltunk. Három, 100 tonnás kálisó

... S. Z. I. N. H. Á. Z ...

Kameri Színház: HAMLET

Shakespeare drámája, fordította A. Slonszky, rendezte Konrad Szvinarszky, díszletek K. Szvinarszky és Eli Sinai, kisérezene Gary Bertini.

zi. Vagy haza lehetett volna hivni egy, pillanatnyilag külföldön magát továbbképző, vagy éppen külföldön dolgozó izraeli rendezőt. De ha már külföldit hívtak meg, akkor miért nem angolt, aki esalhatatlanul Shakespeare-specialista. (Mindez, sajnos, csak retorikus kérdés, nem ismerjük a Kameri színház színpadpolitikáját — s ez nem kizárólag a mi hibánk.)

Hamletet az évszázadok folyamán különböző felfogásokban hozták színre, minthogy a leghomályosabb Shakespeare darab, ami a főszereplő jellemét illeti — bár a legköltőibb és a legtöbb gondolattal telített. Tanulmányok százai foglalkoztak azzal, hogyan kell megérteni a dán királyfi beteges, érthetetlen, logikátlan, szkizofrén lelkét. Az a feltevés is tartja magát, hogy maga Shakespeare, a különben nagy lélekűvár sem értette a Hamlet tudatalattijában végbemelő cselekedetek rugóját, s ez az oka annak, hogy jelleme ennyire homályos, s hogy ennek következtében színpadi interpretálása mindig a rendezőn és a színészen múlik.

A hiba vendégrendezőnk részéről — szerintünk — nem a rendezői mozgásszabadsággal kapcsolatos, hanem abban áll, hogy az egész darabot naturalista-realista felfogásban hozza, s mintha „helyesbíteni” akarná történelmi szempontból.

Ebben a menetben a darab logikusan, pontosan, jól felépítve halad — mint mondtuk Szvinarszky igen jó szakember — de számizte a darabot mindazt, ami shakespearei: a lírizmust, a költői lendületet, a romantikát és az emberi érzéseket. Vagy Szvinarszky elfelejté, hogy Shakespeare nem precíz történész, akiről Dryden már a XVII. században megállapította, hogy „barbarus genius”, akinek sem a történelmi, sem az irodalomtörténeti precizitáshoz nincs sok köze? Hogy a világ legromantikusabb, legfennköltebb, leglíriáibb színpadi szerzője? Aki tehát történelmi hűséget keres egy Shakespeare darabban, az hamis utakon jár.

A Kameri színház Hamlet előadásán a rendező felfogásának megfelelően komor, realista, sötét színpadot láttunk — s a színészek is —

A Shakespeare első kiadásának címlapja (1623)

egy évvel ezelőtt ismertük meg, amikor a Zavit színpadán rendezte a Kartoték című modern lengyel darabot. Mind nyájunkra mély benyomást tett szakképzettségével, műveltségével és bátorságával. Népi demokratikus országban ilyen „nyugati szellemű” a népről, de nem a nagy tömegeknek szóló darabot is előmernek adni? — kérdeztük magunkban.

A Hamlet előadása után viszont azt kérdeztük, hogyan és miért ment bele a Kameri színház abba, hogy egy idegen és fiatal rendezőt hívjon meg — még ha az olyan jó szakember is — erre a nehéz és kényes munkára? Meggyőződésünk, hogy talált volna a színház annyi kitűnő izraeli rendező közül olyat, aki ezt a munkát megfelelően elvég-

elünk között. Doráti híres hanglémezei „bestseller”-ek: Amerikai statisztika szerint például Csajkovszkij: „1812”-nyitányából több, mint egymillió példány kelt el. Lányka, Antonina is kitűnő nevet szerzett magának, mint színpadi díszlettervező, legutóbb egy ausztráliai opera-társulat turnéján.

Sajnos, keveset ismerünk Doráti Antal kompozíciójából, pedig kantátája, zenekari művei és kamarazenéje mindegyik szíves fogadtatásra találnak. Akárcsak világszerte rendkívüli rokonszenvenek örvendő szerzője maga...

Joszi Cwoni, fiatal hegedűs, a harmadik izraeli művész, aki ezidén Budapesten hangversenyzett. Lengyel Vera és Emánuel Inbál után április 29-én Pártos ödön és Gertler Endre volt növendéke lépett fel, mindenesetre származási országának feltüntetésére nélkül. Hazai szerző sem szerepelt műsorán. De emléjük, koncertje sikert aratott.

BALETT WILDE „DORIAN GREY-E UTAN”

A bázeli Városi Színházban nemrégiben került bemutatásra egy balett „Dorian

SIMON BAR

lendület, s a dán királyfi komplikált lényének érzékelése.

Meglepett Oma Porat és Jozsef Jadin negatív játéka. A Kameri két vezető színésze azt a benyomást kelti, mintha kényszeredetten játszaná szerepét. Különbözik nem urálna a kiváló Orna Porat (Gertirud királyné) arcát a merev, archaikus mosoly, s Jadin (Claudius), aki megölte fivérét, hogy annak trónját és feleségét megkaparintsa, nem alakítaná helyenként a megbocsátó, k dves és megletező nagybácsit, amikor el akarja tenni láb alól Hamletet.

Petach-Tikván kora reggel házhöz kapja UJ KELET ha előfizet megbízottunknál; ALIJA KONYVTAR, Mohilever-u. 11.

D Z I G A N, SZATIRA SZÍNHÁZ TEL-AVIV Mendele-utca 7. telefon: 229719. Előadások: Minde neste 8.30 óraker, szombat este 6.45 és 9.30-kor S. DZIGAN Árángetzimb! Rendező: Srágá Friedmann Zene: Ely Rubinstein Péntek, május 6., CHOLON, „Rina” 8.45

Utazón jó társaságban! Európába és az Egyesült Államokba. Leszállított áru társasutazások Európa minden országába. Magyarországra, Romániába, Jugoszláviába hajón és vonaton, 500.- fonttól, oda-vissza, utazási adóval együtt. Csehszlovákia egygyűrdőbe: Karlsbad Marienbad és Pöstýn (kóser koszt is kapható). Továbbá számos utazási lehetőség, választása szerint. Forduljon hozzánk személyesen vagy levélben: Utazási-és Turisztikai Vállalat rt. TEL-AVIV, Ben Jehuda 66. TEL.: 223636-220366 M A G Y A R U L E K

A legnagyobb család az azonban Ophéla volt. Nem Sosana Sani, a tehetséges fiatal színésznő, aki méltán el tudná játszani ezt a leggyönyörűbb shakespearei figurát, a szelíd, a költőiség, a leányos szerelem, s egyben a örület és a halál megtestesítőjét. De így, a lengyel rendező elképzelése szerint Sosana Sani Ophéla egy jól felépített, szivtelen, groteszk alakítás.

Jehuda Fuchs (Polonius) meggyőző és élő a körmönfont tanácsadó szerepében. Aki maradéktalan sikert aratott, az Niszan Jatir, két kis komikus szerepében, mint a síráló és a királynő a Claudius udvarban előadott színejtékben. Zeáv Revach (Laertes) és Jozsef Graber (Horacius), Hamlet barátai, üde, kellemes jelenségek és egyes jelenetekben megfelelő a játékluk. De semmi érzélgősség: Horacius nem sirtja megolt barátját, Hamletet, hanem gyorsan átpártol az új rezsim képviselőjéhez, Fortinbras-hoz.

(Nem tudom megállni, hogy itt el ne mondjam a következő — ugyan nem idevaló — humoros dolgot, amit néhány évvel ezelőtt hallottam: Megjelent a múlt század végén Krakkóban Hamletnek egy jiddis fordítása ezzel a címmel: „Hamlet, der Ben Hámlelech, fin William Shakespear, übergesetzt af jiddis, ferscheiner in ferbessert fin Jajne Kreppl).

E hiányosságok ellenére érdemes megnézni a Hamletet a Kameri színpadán, különösen azoknak, akik még nem ismerik, hogy fogalmat alkossanak maguknak Shakespeare halhatatlan művéről. Egyébként Avrahám Slonszky fordítása kitűnő, ami vigaszul szolgál a nézőnek, s kellemes Gary Bertini kísérezeneje. Dr. Marton Gizella

BÖLCS MONDÁSOK Az igazi nagyváros legjellemzőbb ismertetőjele abban áll, hogy egymillió lakos között nem akad elegendő titcaseprő, aki a várost tisztán tartsa. Hólnapi jócskeledetek, ma semmit se számítanak. TCHELET MOZI - T. A. 4 - 7.15 - 9.30 Egy anya nevében Németül beszélő filmdráma Főszerepben: Ola Jacobson és Klaus Holm

KÉT KARMESTER SZÜLETÉSNAPIJÁRA

Szenkár Jenő — 75; Doráti Antal — 60

Nemrégiben egy hevenyészett összeállítás közltem a 1966-os évfordulókról, ki született, ki halt meg. De a napokban, zenei lexikonokat megdöbbenve rájöttem, hogy éppen két hozzánk közelebbi zenei személynél kimaradt az ünneplés jegyzékéből: két világhírű karmester, akik, mintha szeszbeszéltek volna, egy és ugyanazon a napon, április 2-án születtek: Szenkár Jenő 1901-ben, és pontosan 15 évvel később Doráti Antal, mindketten Budapesten. Másik kérdés vonásuk, hogy muzsicsaládból származtak, s egy eléggé fiatalon keresték a találatuk meg szülőországukon kívül boldogulásukat.

Az „nagy világon e kívül vala számukra hely”. És az előkelő: Szenkárnak több Németországban, majd hazájában, — Dorátiak ugyancsak Németországban, majd az Egyesült Államokban, melynek mai napig is a háza. A náciizmus bukása után visszatértek Európába, ott működnek ma is. Végül meg egy közös vonás a 75-ös és az ifjú 60-as között: mindketten Bartók csillagzata alatt emelkedtek a magasba: Szenkár Jenő a „Csodás mandarin” bemutatójáért, mint költői főzeneigazgató — hatalmas botrányok közt. S Doráti már itt bekapcsolódik a közös sorsba: ő rendezte zenei ünnepség, — végül a sorsdöntő bemutatkozás 1937-ben Amerikában, Washingtonban, egy Beethoven-ünnepségen. Nagy ausztráliai turnék, New-Yorkban ismét egy balett-színpad direktora, — és óriási sikerrel szentelt magát Johann Strauss és Offenbach színpadi műveinek országsszerte tartott turnéin. Doráti Antal páratlan népszerűségére Amerikában jellemző, hogy nyolcszor egymásután vezényli a híres Hollywood Bowl nyári hangversenyekülését; 1945-ben a Dallas Symphonynak, majd négy évvel később a híres Minneapolis zenekarnak vezetését veszi át, az utóbbit, mint Dimitri Mitropoulos örökét. Bartókkal haláláig szoros kapcsolatot tart fenn, és önfeláldozó odaadással áll gényesza szolgálatába. Brácsaversenyének ősbemutatóját ő vezényli.

De nemcsak nagy honfitársával szemben uttörő: dallasi zenekara számára megrendeli Paul Hindemithől, aki keresztény léteire szintén Amerikába emigrált. Náci-Németországból „Sinfonia serena” című négytételű szimfóniáját, és 1946-ban bemutatja. Más új honfitársának zenekari ősbemutatója is az érdeme, így többek között William Schumann és W. Piston műveit.

A BBC-zenekarral, melynek 1963-tól ez év júniusáig főzeneigazgatója, amerikai turnét abszolvál, a londoni szimfonikusokkal Japánban, Ausztráliában koncertezett, gyorsan váltogatja a kontinenseket, de szerencsére, rólunk sem feledkezik meg. Ünnepe számba megy, ha ő áll a zenekar élén, melyből megalkuvás nélkül a maximumot hozza ki nagyon dinamikus, tömören körvonalozott, fegyelmezett és amellet minden lényegest tökéletesen kifejező vezénylésével és átható muzikalitásával.

Bartók „Kékszakállu herceg várá”-nak itteni magyar nyelvű bemutatója, Beethoven „Missa solemnis”-ének izraeli „premier”-je füződik számos más klasszikus és korszerű művön kívül nevéhez. Ezévből nagy változás áll be pályáján: megválv a londoni BBC-zenekar vezetői tisztjétől a stockholmi Filharmonia zeneigazgatói állását vette át. De ilyen világotjáró művészeknek nincs is állandó lakóhelye: (bár ugy Rómában, mint Londonban gyönyörű otthonnal) cikázik Amerika, Ausztrália, Európa, és emlékeztet a mi kis ázsiai Izra-

enes, neuskokat szenn miatt és ja a keze az terapiareimi ki-ő. A féa szép fia hozzá ah-leljen. énet meg-és jelleg-mor, hely-sajátossá-ritmusa rom részt. lo értékü A közép-megkísér-ebb. Igaz, i téma ez, az utóbbi szeretettel olyan tör-ekben szent ilnek szem-annak tűn-nek a té-accio rak-és ebben a-ham alkoi-kus művet novelláját. feszültsé-téma egy-itolikus or-film ké- k, akit ed-omatikusn-ek ismer-ódón gyó-mindhárom-én más és- adnia mind-és ez a- agyszerűen- . Ugy vél- a filmjével- ppozita ma- szit szerez- sztári stá- zódót más- készítette- omencini, a- o Castella- ot pedig- mozi- mely szabad- estéjét ál- egy árát is- a „Kairói- szünkben a- zben és be- gy az össze- gy gyártmá- illentette a- t. Ennél le- ndhatunk a- mozi- n már az- atás idejét- s film fő- svéd szí- obsson ala- émet nyel- ző jelenete- ző emléke- olán Dezső- R SAROA- lefizése- részletre- tórok

ILLATSZEREK

Kedves feleségének lesz, vagy adhatunk valami jobb dolgot?

SZÉP IDŐK
 — Még mindig jegyben jársz Sárival?
 — Már nem.
 — Szerencsés fickó vagy. — Miért vagyok szerencsés? Nagyon sajnálom, hogy már nem vagyok a véglegénye.
 — Ugyan, sosem sajnáld!
 — De sajnálom. Mert már a férje vagyok.

BIROSÁGON
 Bigámista áll a bíró előtt. Mondja a bíró:
 — A legszívesebben arra ítélném, hogy mindkét asszonnyal egy lakásban éljen együtt.

KERDÉS-FELELET
 Mondja a főnök a csinos titkárnőnek:
 — Ki mondta magának, hogy elhanyagolhatja a munkáját, hogy későn jöhet be az irodába, hogy szemtelenkedhet, mert egyszer velem töltött egy weekendet?
 — Hogy ki mondta? Az ügyvédem.

EGY BEATNIK NAPLÓJÁBÓL
 „Különös napom volt. Valamilyen meghatározhatatlan érzés vett rajtam erőt és megmostam a kezemet...”

AMINT MAGAHOZ TÉR
 Az előadás közben le kell eresztetni a függönyt, mert a színész, a haldoklási jelenet közben rosszul lesz. Kijön az igazgató és ezt a bejelentést teszi:
 — Tisztelt közönség. A művésztünk annyira beleléte magát a haldoklási jelenetbe, hogy formálisan rosszul lett. Az orvos kezelésbe vette és amint jól lesz, folytatja a haldoklást.

ZENE
 — En rájöttem, hogy a klasszikus zene megnyugtatója az idegeimet.
 — Hogy érted ezt, hiszen soha nem érdekelt a komoly zene?
 — Az utóbbi időben, amikor az asszony elkezd valami miatt muzizni, elküldöm a koncertre. Tudod milyen jól megnyugodnak az idegeim!

A FESTÉKÜZLETBEN
 Vevő: Kérek patkánymérget.
 — Mennyit?
 — Tíz dekát.
 — Magával viszi?
 — Nem. Ide küldöm a patkányokat.

ARANYHALAK
 Kérde az anya a kislítótól.
 — Addtál friss vizet az aranyhalaknak?
 — Nem.
 — Miért?
 — Mert még a tegnapi sem itták meg.

MUNKAKERESÉS
 Egy gyárba beállít egy férfi:
 — Munkát keresek — mondja az igazgatónak.
 — Van elég munkám — feleli az igazgató.
 — Bizonyára tudna helyet szorítani.
 — Mondtam, hogy van elég munkám. Minden munkára van emberem.
 — Tessék csak felvenni. Igyekezni fogok, hogy ne vegyem el senkinek a munkáját...

PÉNZ ÉS SZERELEM
 — Azt hiszem, hogy Anna is boldogabb házasságot köthetett volna egy olyanakkal, akinek kevesebb pénze van.
 — Ne félj, hamarosan ennek is kevesebb pénze lesz.

MŰLAB
 — Doktor úr, újabban nekem fáj a műlábam.
 — Ugyan kérem, hogy fájhat egy műláb?
 — Ugy, hogy az asszony újabban azzal szokott fejbeverni.

VEREKEDÉS
 Tépett ruhával, véres arccal kerül ki egy verekedésből Grün. Megszólítja a barátja, Schwarzer:
 — Mi történt?
 — Az a pasas azt állította, hogy nekem van a világon a legcsúnyább feleségem.
 — És azért verekedtél? Hiszen nem is vagy nő.
 — Nem vagyok nő, de nekem ilyet nem lehet mondani, mert bántja az önérzetemet.

VELEMÉNY
 — Uram, tudja mi a véleményem a házasságról?
 — Ön nő?
 — Igen.
 — Akkor tudom.

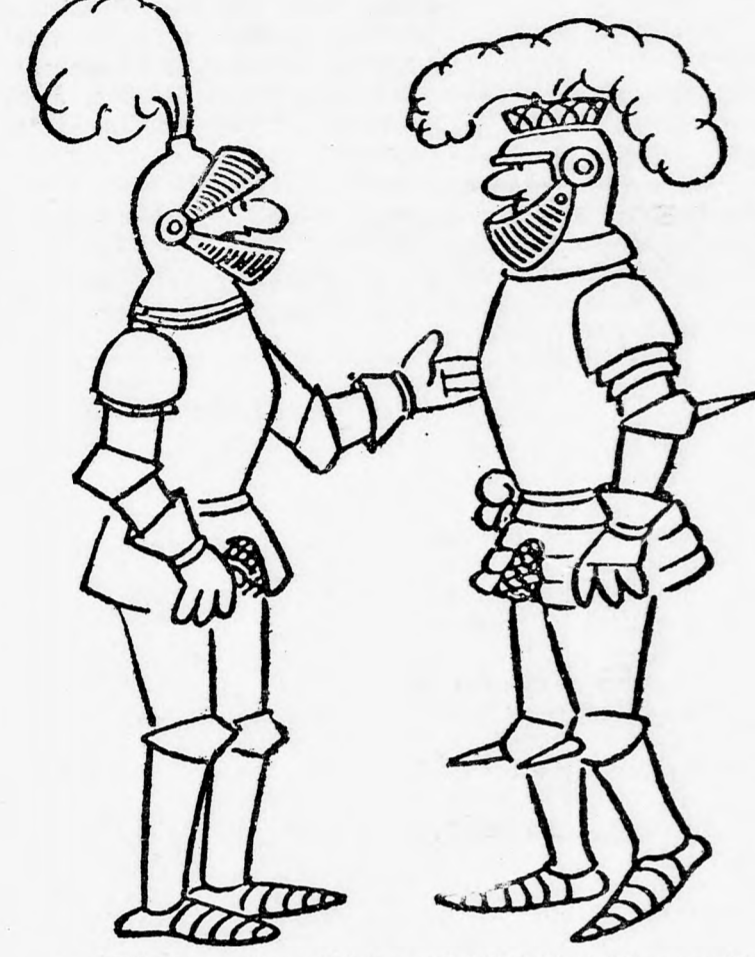
A HÁZASSÁG SZENTSÉGE
 — Az a gyanúm, hogy a feleségem megcsal.
 — Ne beszélj így, a házasság szent dolog.
 — Eppen azért vagyok így felháborodva.
 — No, de mire alapítod a gyanúdat?
 — Arra, hogy egész éjjel nem jött haza.
 — Nem jött haza? És mit mondott?
 — Azt, hogy a hűgánál aludt.
 — És miért nem lehet ezt elhinni?
 — Mert én aludtam a hűgánál.

DEFINÍCIÓK
MONOLOG: Egy asszonnyal való beszélgetés.
BIGAMISTA: Aki ugyanazt a tévedést egyidőben kétszer is elköveti.
BETEG: Aki még a szabadnapján is beteg.
BARÁT: Aki nem hisz el minden rosszat rólad.

EGYMASHOZ VALÓK
 Egy esküvőn így kiált fel az egyik vendég:
 — Milyen összeillő pár!
 Csendben megjegyzi valaki:
 — De mennyire! A vőlegény horkol, a menyasszony pedig süket.

TISZTASÁG
 A borbély így kiált rá az inasra:
 — Mit gondolsz, így lehet dolgozni egy uri helyen?!
 Miért ilyen piszkosak a kezeid?
 — Még nem volt ma egy hajmosás sem.

A VIDÁM KÖZÉPKORBAN

Hű, de szép ruhád van! Melyik bádognál dolgoztatsz?

"A STEKKERT KIHUZTAM!"

Alábbi történet nincs semmiféle kapcsolatban Kishont Ferenc: „Iuz” ki a stekkert” c. nagyszerű darabjával, legfeljebb csak annyiban, hogy a történet főszereplője valóban a „stekker”, mellékszereplő: egy rámt-gáni házaspár.
 A férj naponta kora reggel indul munkába, az asszony másfél órával később. Egyidőben kelnek, együtt reggeliznek, közbeeső idejét az asszony a vacsora előkészítésére használja fel. Konyhája ablakából látja a megállót, a 12 perccel közlekedő autóbuszokat... két perc a megállóig... a retikülje előre elkészítve... indulás előtt egy-két igazítás a tükrökben, minden nap pontosan eléri utóbuzát...

Asszony ránéz a kartonra, kilizza a stekkert, a cédu lát a retikülbe, munka közben nyugtalanság esetén, ha a karton a helyén lapul, a stekker ki van zuzva...
 A találmány kitűnően bevált. Az asszony teljesen visszanyerte a nyugalmát, biztonságát. Reggelként szinte gépiesen végezte már a munkáját: pillantás a cédu lára, stekker ki, karton a retikülbe, indulás. Munka közben most már csak olykor-olykor kukkantott a táskába, és hálásan mosolygott a kartonra.

Egyik reggel az autóbusz félperccel korábban érkezett utasközlőben megállás nélkül tovább robotolt... lemaradt. Van 12 szabad perc... Estére hagymástojást szándékozott készíteni... Meleg vize van, megfő a tojás a következő buszig. Oda tette. Közben a lakásban is szétnevezett. Rendezni kezdte a virágvázákat, közben belegyönyörködött a szép rózsákba. Hirtelen órájára nézett... éppen elérte a következő kocsit...

Az irodában, legnagyobb munkája közben, nyugtalanság fogta el: kihuzta-e a stekkert? Mintha nem emlékezett volna az utolsó mozdulatokra. Izgatottan nézte ki táskáját: benne a karton, megnyugodva folytatta munkáját.

Délután férjével tértek együtt haza. Már a lépcsőházban fojtó szagot éreztek. A konyhában a kukum szétolvadva izzott, a vezeték pörk büze megtöltötte a lakást. Szerencsésükre nem voltak közelben könnyen gyúlékony anyagok. Izgalom lecsillapultával érthetetlennek találták a tojások eltűnését, ám azokat is megtalálták a plafonhoz tapadva, mintha oda lótték volna őket...

Másnap reggel a férj egy kis karton lapot helyezett el a kis asztalon, az előre oda-készített retikül mellé, a következő felirattal: „A stekkert kihuztam!” A használati utasítás szerint: indulás, azaz a nélkülözhetetlen retikül kézbevétele előtt, az

Képeslap

Érdekes újítást vezetett be egy bielföldi gasztronómus. „Minden vendég a saját szakácsa” jelige jegyében vendéglői konyhájának egy részét a vendégek rendelkezésére bocsátotta, ahol bármely ételt maguk főzhetnek meg.
 Az újítás nagy népszerűségnek örvend, különösen a szakácskodó férfiak körében. Minden nyersanyag az amatőr-szakácsok rendelkezésére áll, akik kedvükre megfőzhetik kedvenc ételüket.
 Egy hátránya mégis van az önkiszolgálásra bevezetett konyháknak: az edényeket az amatőr-szakácsnak egyedül kell elmosni az automata mosogató-gép segítségével.

(Schweitzer Illustrierte)

Kirk Douglas legutóbb jugoszláviai útja után kijelentette, hogy foglalkozásának határozottan vannak jó oldalai.

Időnként az ember személyes kapcsolatba kerül államfőkkel — mondta Kirk Douglas — és ez gyakran érdekes élményt jelent.
 Kirk Douglas nem titkolja. Legutóbb Broz Tito, Jugoszlávia elnöke, kétórás kihallgatáson fogadta, miközben egy diplomata hetek óta sikertelenül kísérletezik, hogy Tito elé kerüljön.

(Picture Post, London)

Frank Sinatra még mindig felveszi a versenyt fiatal kollegáival Johnny Hollday-tól kezdve a Beatles-ekig. Hanglemezgyártásának lendítése szerint, az elmúlt két hónapban kétféle Sinatra-lemezt adtak el. Ez olyan eredmény, amelyet eddig egyetlen konkurensével még hozzávetőlegesen sem ért el.

(The Hollywood Reporter)

Egy nagy ázsiai újság cikkét közzé a kásmír kérdéstről — egyet egy indiai, a másikat egy pakisztáni újságíró tollából. A lap szerkesztője demonstratív módon kívánta szigorú semlegességét és elfogulatlanságát, ezért ragaszkodott hozzá, hogy mindkét cikk egyformán terjedelmű legyen.

Az eredmény: Az indiaiak tiltakoztak, hogy a pakisztáni újságíró cikkét elsőnek, az indiai cikkét helyezték el.
 A pakisztáni újságírók sem voltak megelégedve és ezért sértődött hangú levelet írtak a szerkesztőségnek mert az indiai újságíró cikkét tették a második helyre, így Indiának lett az utolsó szó.

(Schweitzer Illustrierte)

Apró bölcsességek

Aki egyedül akarja fel szabadítani az emberiséget az örökké önmaga rabja marad.
 Minden asszony mindenket megvédi a férjét mindenki ellen. Csak saját maga ellen nem.
 Az álnokságok arannyal fizetik a hőhért és rézgarással az igazi nagyságot.
 Az ENSZ a népek igazi nagy családja — a megfelelő családi veszekedésekkel, krachokkal.
 Gyáva ember is talál magának legyőzhető ellenfelet.
 Az igazság olyan árucikk, amellyel veszélyes ügynökölni.

(Sugár)